БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад Үнэн

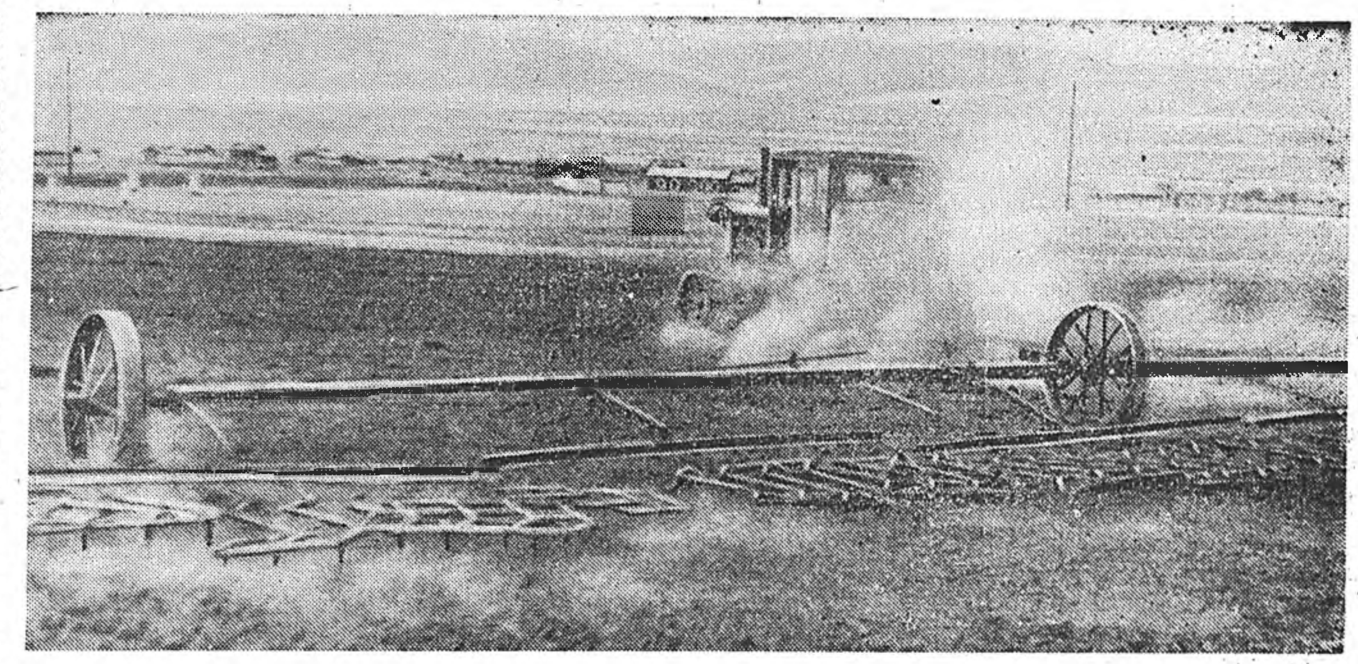
КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 81 (8913)
АПРЕЛИИН 7
ВТОРНИК
1959 он

Сэн 20 мүнгэн.

Эдэ үдэрнүүдтэ газараа түргөөр борнойлжо, шииг нойто ехээр тогтоое!

Тарилгын урда тээхи борнойлго

Мүнөө хаа хаанагүй урин дулаан үдэрнүүд боложо, республикымнай тарялан, сабшалангай газар дээрэхи саһан хүсэд хайлажа, колхоз, совхозууд хабарайнгаа тарилгын урда тээхи хүдэлмэриие эхилбэ.

Улан-Удэ хотын ажалшадые таһалгаряагүй огородой эдеэгээр хангажа байха зорилготойгоор эмхидхэгдэһэн Иволгын совхозой хүдэлмэрилэгшэд хабарай тарилгые түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтажа байнхай.

— Һаянай бүришье намдуу дулаан үдэрнүүд боложо, газар түргэн гэдэжэ эхилээ. Манай совхозой хүдэлмэришэд һүүлэй 4—5 үдэрэй туршада тарялангай поли дээрэ шииг нойто барихын зорилгоор борнойлжо эхилһэн байна,— гэжэ тус совхозой директор нүхэр Л. С. Петинов хөөрэнэ.

Совхозой нэгэдэхи отделениин нэгэдэхи бригадын гэшүүд мүнөө дээрээ 570 гаран гектар газар борнойлоод байнхай. «ДТ-54» маркын тракторта ажалладаг трактористнууд Бимба Дымбрылов, Цыбикмит Цыренов гэгшэд үдэр бүриингөө даабариие үлүүлэн дүүргэнэ.

— Үглөөдэрһөө хоёрдохи бригадын полидо эшожо, тарялангай газарые борнойлхо байнабди. Энэ бригадынхид 600-гаад гектар газар борнойлжо, шииг нойто бариха түсэбтэй юм, — гэжэ нүхэр Дымбрылов хөөрэнэ.

Тэрэшэлэн аймагай бусад колхозуудта борнойлго түлэг дундаа ябажа байна.

Б. Тибашкеев.

Зураг дээрэ: нүхэр Дымбрыловэй агрегат тарянай газар борнойлжо ябана.

Борнойлгоёо дүүргэбэ

КУДАРА-СОМОН. (Телефоноор абтаба). Урин дулаан апрель һара гаража, Кудара, Сүхэ, Тамир нютагуудай түхэл шарай хабарай һайхан шэнжэтэй боложо байнхай. Эдэ үдэрнүүдтэ аймагай «Путь к коммунизму» колхозойхид (түрүүлэгшэнь нүхэр Кривогорницын, агрономынь нүхэр Тимофеев) энэ жэлдэ тарилга хэхэ парайнгаа газарта шииг нойто ехээр бариха хүдэлмэриие үргэн далайсатайгаар ябуулжа, хамта 400 шахуу гектар газарта борнойлго хэжэ дүүргээ. Тиихэдэ колхозойхид хүрьһэнэйнь һайса гэдэһэн наруули газарые хахалжа эхилээ. Эндэ түрүүшын хоёр үдэр соо бүхыдөө 30 гаран гектар газар хахалагдаа. Шииг нойто бариха борнойлго хэхэ, газар элдүүрилхэ хүдэлмэридэ колхозой түрүү механизаторнууд нүхэд Виктор, Леонид Жарниковтанай тракторна агрегат илангаяа бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлдэг байба.

Тэрэшэлэн аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо эрхим тракторист Василий Андреевэй даадаг агрегат түрүүшын үдэрһөө эмхитэйгээр ажаллажа, халаан соогоо 40—45 гектар борнойлно. Тус артелиинхид ойрын үдэрнүүдтэ бүхы газартаа борнойлго хэжэ дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байна. Гадна Ленинэй нэрэмжэтэ колхозойхид парайнгаа газарта шииг нойто бариха борнойлго үргэн далайсатайгаар ябуулжа эхилэнхэй.

Ф. Хандархаев.

Комсомол-залуушуулай суббошнигууд

Үнгэрһэн намар Зэдын Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхоздо кукуруза ургуулха хоёр звено эмхидхэгдэһэн юм. Звенонуудые хүтэлбэрилэгшэдөөр комсомолой эхин организациин секретарь Сергей Гомбожапов, ВЛКСМ-эй гэшүүн Чагдар Мансорунов гэгшэд томилогдоһон байгаа. Кукурузашадта «Беларусь» гэжэ 2 трактор, «СКГ-6» маркын 2 сеялкэ, кукуруза хуряадаг хоёр комбайн, 2 культиватор, мүн тракторай тэргэнүүд, борнэй, плугууд даалгагдажа үгтэһэн юм. Тиигээд кукурузашад 183 гектар газар тушаажа абаа һэн.

Мүнөө тэдэнэр 2000 гаран тонно наг шэбхэ кукурузынгаа поли дээрэ гарганхай. Тиихэдэ эдэ үдэрнүүдтэ наг шэбхэ гаргалгаар комсомол-залуушуулай субботнигууд ходо эмхидхэгдэнэ.

Кукурузашад наг шэбхэ гаргажа байхынгаа хажуугаар участок дээрээ тошо халяажа эхилһээр үнихэнэй. Гадна кукурузынь газар хоёр дахин уһалагдаха байна.

Эршэмтэйгээр ажаллажа байһан кукурузашадаа урмашуулхын тула колхозой правлени нэмэлтэ түлөөһэнэй гурим байгуулаа. Энээндэнь бүри урмашаһан звеногойхид кукурузаяа имагтал квадратно-гнездовой аргаар тарижа, зунай үедэ һайса харууһалаад, гектар бүриһөө 300 центнерһээ доошо бэшэ эшэ набша хуряаха гэжэ шиидэнхэй.

С. Дугаров.

Физкультурые улам саашадань хүгжөөхын түлөө

«Орон дотор физическэ культура болон спортые хүтэлбэрилхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол соо ...етскэ физкультурна хүдэлөөнэй ...зорилгонууд тодорхойлогдон... Ниитын шэнэ орган болохо ...ортивна бүлгэмүүд болон эмхи ...ргаануудай союз физкультурна ...элөөе бүгэдэ арадай хэрэг бол... тушаа шухала үүргэ дүүргэхэ ...на.

...нэ союз хадаа партийна органи...нуудай хүтэлбэри доро, проф...озай, комсомолой организаци...дай үдэр бүриин туһаламжаар, ...ниитын эдэбхи үүсхэлдэ түшэг... ажал хүдэлмэреэ ябуулха юм.

Спортивна бүлгэмүүд болон эмхи ...ргаануудай союзые эмхидхэлгын ...лаанууд, аймагай конференци... манай республикада хаа хаа... үнгэргэгдөө. Иимэ союзые ...ууулха республиканска конфе...ци мүнөөдэр Улан-Удэ городто ...эхэнь. Энэ конференци дээрэ ...ублика дотор ябуулагдадаг ...культурна хүдэлмэриин мүнөө ...асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэ... спортивна бүлгэмүүд болон эм... зургаануудай Бурядай союзай ...лбэрилхы органууд һунгагдаха ...

...үлэй үедэ город болон тосхо...та физкультурна хүдэлмэри ...м тэды һайжараа. Томо пред...яти, эмхи зургаануудта, колхоз ...он совхозуудта, һургуули болон ...итутудуудта байгуулагдаһан физ...ьтурын коллективүүдтэ залуу...и олооролоо хабаадалсана. Са... велосипедэй спорт, шатар, ...эн атлетикэ, футбол, волейбол ...мэтэ манай республикада хүг...лэй. Үнгэрэгшэ хэдэн жэлнүүдтэ ...ехээр хүгжэжэ байна. Залуу...лай дундаһаа спортын мастер... Николаев, Баранников, Жиг...ов, Бадмаев, Шевчук болон бу... урган гараа. Спорт эрхилхэ эл... янзын түхеэрэлгэнүүд, стадион ...н талмайнууд олоор баригдан...

...асхоорондын болон городууд ...ондын спортивна мүрысөөнүүд... манай спортсменүүд һайн дүн ...улна. Боксоор, санаар, коньки... шатар болон буудалгаар ма...ид амжалта туйлаһан байха ...Спортын элдэб һалбаряар мэр...лтэй тренернүүд урган гараа.

...хэ зуура аймагууд болон горо...дай спортивна бүлгэмүүдэй хү...эридэ ехэхэн дутагдалнууд ...байһаар. Республикын физ...тура болон спортын комитет ...культурна коллективүүдэй хү...эриие тон һулаар хүтэлбэрил... физкультурна хүдэлөөндэ ...ашадые үсөөнөөр хабаадуул... гансал мүрысөөнүүдые үнгэр...өөр шахуу ажалаа хизаарладаг ...аа. Тус комитедэй хүдэлмэри...эд хүдөө нютаг гарадаггүй, го... коллективүүдтэшье бодото ...ламжа үзүүлдэггүй байгаа.

...портын зарим һалбаринуудай ...элдэ ороод, мартагдаад бай... тушаа юун гэжэ хэлэлтэйб? ...лдаан, туризм, һур харбаан ...өөгдөөгүй, мотоспорт харатай... мартагдашанхай байна. Үни ... манай мотоциклистнүүд ...ССР-эй түрүү һуури эзэлэлгын ...сөөндэ муу бэшэ дүн харуул...һэн.

...уи туйлагдаһан спортивна дүн...дай үшөө бирагүйхэнүүд бай... хэдэн жэлэй урда тээ тогтоог...ы рекорднууд шэнэдхэгдэнэгүй. ...ейбол, баскетбол, футбол, гим...стика болон хүндэ атлетикээр бо... зональна мүрысөөнүүдтэ ма... һүүлшын һууринуудые ... Спортивна бүлгэмүүдтэ, ...культурын коллективүүдтэ һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин һула байһанһаа эдэ бүгэдэ болоно гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Дээдэ, тусхай дунда һургуулинуудта физкультурна, спортивна хүдэлмэри һайжаруулха тушаа физкультурын республикын, городской комитедүүд биратай юумэ хэнэгүй. Разрядтай, ГТО-гэй значогтой хүнүүд, ниитын инструкторнууд тэндэ үсөөн бэлдэгдэнэ.

Физкультурнигууд болон спортсменүүдэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри муугаар табигданхай. Даалгагдаһан ажалдаа хайша хэрэгээр хандадаг, архидадаг, хулигаантадаг хүнүүд спортсменүүдэй зэргэнүүдтэ бии байһаар.

Саашадаа спортивна бүлгэмүүд болон эмхи зургаануудай союз республика доторхи физкультурна хүдэлөөе зүбөөр хүтэлбэрилхэ, һайн дуранай бүлгэмүүд болон эмхи зургаануудаар дамжуулан, ажал-ябуулгаяа бэелүүлхэ, үргэн ниитэ физкультурнигуудай эдэбхи үүсхэлые дэлгэрүүлэн хүдэлхэ ёһотой. Предприяти, эмхи зургаан, колхоз, совхоз, РТС болон һургуулинуудтахи физкультурын коллективүүд союзай үндэһэ һууринь болоно. Тиимэһээ тэдэнэй хүдэлмэриие һайжаруулхын тула анхаралаа ехээр табижа, үдэр бүриин туһаламжа үзүүлжэ байха шухала.

Республикын физкультурын эмхи зургаануудай урда ехэхэн зорилго табигдана. Гансал 1959 ондо 5 мянган ГТО-гэй значогтониие, разрядтай 3 мянган спортсменүүдые, 8 мянган ниитын инструктор болон судьянуудые бэлэдхэхэ, предприяти, колхоз, совхоз, эмхи зургаан болон һургуулинуудта физкультурын коллективүүдые эмхидхэхэ зэргэтэйбди. Томо тосхон, һуурин бүхэндэ стадионууд болон спортын талмайнууд—хамтадаа 163 иимэ барилганууд байгша ондо хэгдэхэ юм.

Республикын, городуудай, аймагуудай спортивна бүлгэмүүд болон эмхи зургаануудай союзууд бурят арадай үндэһэн спортдо, тэрэшэлэн гимнастика, хүндэ атлетикэ, баскетбол, мотоцикл болон велосипедэй спортдо анхаралаа ехээр хандуулжа, физкультурнигуудай спортивна мэргэжэлыень улам дээшэлүүлхэ зэргэтэй.

Өөһэдынгөө хүсөөр спортивна талмай, стадионуудые бариха хэрэгтэнь колхоз, совхозуудта, эмхи зургаан, предприяти болон һургуулинуудта саг үргэлжэ туһалха хэрэгтэй.

Республика дотор физкультура болон спортые хүтэлбэрилхэ хүдэлмэриие шэнэдхэн хубилгахада профсоюзай, комсомолой үүргэ улам дээшэлнэ. Спортивна бүлгэмүүд болон эмхи зургаануудай союзуудта тэдэнэр ходо туһаламжа үзүүлжэ, ажал-ябуулгадань эдэбхитэйгээр хабаадалсажа байха ёһотой. Тэрэшэлэн физкультура, спортые саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ арадай гэгээрэлэй органууд бүри һайнаар хабаадаха уялгатай.

Ерэхэ зун СССР-эй арадуудай спартакиада болохо юм. Тиимэһээ физкультурын эмхи зургаанууд мүнөөнһөө тэрээндэ бэлдэжэ эхилхэ ёһотой.

Бии байһан дутагдалнуудаа усадхаха, физкультурын бүхы хүдэлмэриие бүри үндэр шатада хүргэхэ хэрэгтэ физкультурын эмхи зургаануудые шэнэдхэн хубилгалга сохом туһалха байна.

Спортивна бүлгэмүүд болон эмхи зургаануудай союзые байгуулха республиканска конференци дээрэ физкультура болон спортын шухала асуудалнууд хэлсэгдэжэ, физкультурна хүдэлөөн саашадаа улам хүгжэхэнь лабтай.

Корейн Арадай-Демократическа Республикын Арадай Дээдэ Суглаанай Президиумэй Түрүүлэгшэ Цой Ен Ген гэгшын Москвада ерээд байһан тухай

Нүхэр Цой Ен Ген Москвада ерэмсээрээ СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо И. С. Кодицатай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Ф. Р. Козловтой апрелиин 3-да Кремльдэ уулзаһан байна.

Уулзалгын үедэ хани ёһоной хөөрэлдөөн болоо.

Үдэшэлэниинь СССР-эй Верховно Соведэй Президиум нүхэр Цой Ен Генэй хүндэлэлдэ зорюулан Кремлиин Ехэ ордон соо обед хээ. Советскэ талаһаа нүхэд А. Б. Аристов, Ф. Р. Козлов, Н. А. Мухитдинов, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо И. С. Кодица, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. П. Георгадзе болон бусад тусхай тушаалта хүнүүд обед дээрэ байлсаа.

Обедэй үедэ нүхэд И. С. Кодица болон Цой Ен Ген үгэ хэлэһэн байна.

* *

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошиловай уряалаар Москвада хани ёһоор айлшалжа ерээд байһан Корейн Арадай-Демократическа Республикын Арадай Дээдэ Суглаанай Президиумэй Түрүүлэгшэ Цой Ен Ген, КНДР-эй Министрнүүдэй Кабинедэй Түрүүлэгшын орлогшо Хон Мен Хи, КНДР-эй Арадай Дээдэ Суглаанай Президиумэй секретарь Кан Рян Ук, КНДР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министрын орлогшо Ли Дон Ген, КНДР-һээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд Ли Син Пхар болон бусад хүнүүд апрелиин 4-дэ ниислэл хотын гоё һайхан газарнуудаар ябажа хараа.

Ниислэлэй баруун-урда райондо ябажа, томо блок болон панельнүүдээр байрын гэрнүүдые барижа байһан барилгые хараһанайнгаа һүүлээр, айлшад В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Москвагай метрополитенээр ябаһан байна.

Корейн Арадай-Демократическа Республикаһаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд Ли Син Пхар нүхэр Цой Ен Генэй хүндэлэлдэ зорюулан сайлалга хээ. Советскэ талаһаа нүхэд А. Б. Аристов, Н. А. Мухитдинов, А. Н. Косыгин, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо И. С. Кодица болон бусад хүнүүд сайлалга дээрэ байлсаа.

Үдын хойно нүхэр Цой Ен Ген болон тэрээнтэй хамта ябалсагшад В. И. Ленинэй, И. В. Сталинай Мавзолейдэ ороо, венок табяа.

(ТАСС).

...оссин Федераци мяха, һү, үндэгэ гүрэндэ ...удалдаха нэгэдэхи кварталайнгаа түсэбые үлүүлэн дүүргэбэ

...оссин Федерациин хүдөө ажа... хүдэлмэрилэгшэд КПСС-эй ...съездын түүхэтэ шиидхэбэри...е бэелүүлхын түлөө тэмсэжэ, ... мяха худалдаха нэгэдэхи ...лайнгаа түсэбые 146 процент, ... процент, үндэгэ—114 про... дүүргэбэ.

Үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада 1959 оной апрелиин 1-дэ 172 мянган тонноор гү, али 70 процентээр ехэ мяхан, 344 мянган тонноор гү, али 21 процентээр ехэ һүн, 228 миллион гэхэ гү, али 44 процентээр олон үндэгэн гүрэндэ худалдагдаа.

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДТА 1959 ОНОЙ ТҮРҮҮШЫН КВАРТАЛ СОО ҺҮ ҺААЛГЫЕ ДЭЭШЭЛҮҮЛГЭЭР, ГҮРЭНДЭ ХУДАЛДАЛГААР МҮРЫСӨӨНЭЙ ДҮНГҮҮД ТУХАЙ

Энэ мэдээн дээрэһээ харахада, 1959 эндо һү һаалгые дээшэлүүлхэ талаар абаһан социалистическэ уялганууднай муугаар дүүргэгдэжэ байна. Уялгын ёһоор республика доторнай һү һаалга нёдондонойхиһоо 40 процентээр дээшэлхэ зэргэтэй. Теэд түрүүшын квартал соо дээшэлхэһээ байха 14,5 процентээр бага һүн һаагдаа. 23 аймагуудай 8-ниинь лэ үнеэн бүхэнһөө һү һаалгаяа багаханаар дээшэлүүлээ.

Гүрэндэ һү худалдалга бүришье хангалтагүй. Нэгэдэхи кварталайнгаа түсэбые хоёр лэ аймаг — Иволгын, Тарбагатайн, хоёр совхоз — «Эрдэм», Сэлэнгын совхоз дүүргээ.

Иигэжэ һанаа зобомоор байдал тохёолдонхой. Үбһэ тэжээлээр дуталдажа, һү багаар һаадаг болоһон хэбэртэйгээр харуулхаяа олон аймагуудай, совхоз, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд һэдэдэг байна. Зүгөөр бии байһан тэжээлээ һайнаар буйлуулжа үнеэдтээ эдюулээ һаа, һү һаалгаяа доошолуулха бэшэ, харин үшөө дээшэлүүлхэ арга бии.

Иимэ шалтаг дурдадаг хүтэлбэрилэгшэдтэй Ториин аймагай Свердловэй нэрэмжэтэ колхозые абажа үзэе. Энэ колхоз нёдондонойхиһоо хоёр дахин бага һү һаадаг болоо юм. Оройдоо үбһэ тэжээлгүй болоо юм гү гэхэдэ тиимэшье бэшэ, үдэртөө үнеэн бүхэндэ арбан килограмм үгэжэ байгаа һаа, апрелиин дүүрэтэр эдюулхэ силостэй, үбһэншье, таряа талханай зүйлшье бии. Харин эндэ һү ехээр һаахын түлөө ёһотой тэмсэл хэгдэнэгүй. Үнеэд саг сартаа һайнаар һаагданагүй, харгданда удаан саг соо бэлшээгдэнэгүй.

Аймаг	Һаагдаһан һүн бүхыдөө: 1959 оной уялгые дүүргэлгэ (процентээр)	Һаагдаһан һүн бүхыдөө: 1958 онойхидо орходоо 1959 ондо һаагдаһан һүн (процентээр)	Үнеэн бүриһөө һаагдаһан һүн (килограммаар): 1959 ондо	Үнеэн бүриһөө һаагдаһан һүн (килограммаар): 1958 ондо	Гүрэндэ һү худалдалгын кварталай түсэбэй дүүргэлтэ (проц.)
Байкало-Кударын	14,8	120,8	290	251	81,6
Баргажанай	12,4	102,0	192	180	64,2
Бичурын	11,9	77,4	246	341	77,8
Зэдын	10,3	60,7	171	274	61,4
Яруунын	12,7	77,7	200	238	68,9
Заиграйн	13,4	72,0	222	295	65,4
Закаменай	15,0	104,6	183	178	92,8
Иволгын	17,3	82,8	348	416	112,8
Кабанскын	15,3	113,5	336	322	83,5
Хэжэнгын	13,5	88,6	188	203	67,7
Кударын	13,9	80,9	286	376	95,3
Курумканай	12,9	90,0	214	213	79,4
Кяхтын	12,7	76,5	264	373	64,4
Мухаршэбэрэй	13,5	79,7	211	289	87,0
Ахын	5,3	182,1	24	9	39,6
Прибайкалиин	16,8	99,6	370	386	100,9
Сэлэнгын	13,4	66,6	291	389	90,5
Тарбагатайн	13,8	77,6	308	423	94,6
Ториин	12,3	82,5	192	227	84,4
Түнхэнэй	14,1	104,4	240	239	75,2
Хориин	12,8	78,0	192	227	72,6
Баунтын	16,1	112,6	236	217	—
Хойто-Байгалай	17,2	118,4	315	269	—
СОВХОЗУУД:					
Бичурын	17,5	94,7	389	443	87,6
Борьёогой	15,1	99,9	404	432	79,5
Яруунын	11,5	71,2	243	348	69,0
Иволгын	9,1	92,2	413	423	61,3
Кабанскын	18,4	111,3	399	394	69,0
Кяхтын	13,4	74,1	359	573	67,7
«Эрдэм»	14,4	85,2	319	388	108,6
Сэлэнгын	19,6	97,6	373	347	127,8
Хориин	13,9	80,6	238	283	74,5

Мартын 25-да Уляатай гэжэ газарай гүүртын һаалишад өөһэдөө үглөөгүүр наранай дээрэ гараһан хойно, 8 час багта бодожо, бүри 10 час багта адуулгашан Парфентий Зайцев гэртэһээ ажалдаа ерээ. Тиигээд малаа бэлшээридэ гаргаһаар байтарнь хахад үдэр дүтэлһэн байха юм. Садатарнь эдеэлүүлдэггүй аад, мүнөө хахад үдэр болотор үнеэдые газаагаа хаагаад байхада яагаад ехэ һүн гараха гээшэб?

Энэ гүүртэдэ барагсаан түрүүшынхеэ хүдэлжэ байһан залуу һаалишадай байдагшье һаань, колхозой хүтэлбэрилэгшэд харагдадаггүй, тэдэнэй дунда эмхидхэлэй, ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулдаггүй байна. Эгээл иигэжэ ехэ һү һаахын түлөө ёһотойгоор тэмсээгүй дээрэһээ колхоз бүхы дээрээ нёдондонойнгоо хахадай зэргэ һү һаажа байна бшуу.

Иимэрхүү баримтанууд гансашье эндэ бэшэ, республикын олон колхозуудта үзэгдэнэ. Теэд КПСС-эй айкомууд, аймгүйсэдкомууд, партийна эхин организацинууд дутуу дундануудтай эбсэжэ, малай ашаг шэмые дээшэлүүлхын түлөө шухала хэмжээ абанагүй.

Мүнөө жэлдэ колхоз, совхозууд нёдондонойхиһоо һураггүй бага һү гүрэндөө худалдажа байна. Шалтагааниинь юуб гэхэдэ, һаагдаһан һүн газаа тээшээ, элдэб доторой гаргаша гэдэгтэ гаргашалагдана.

Мүнөө бэлшээриин хагдан гаража, үнеэдээ һайнаар бэлшээдэг, эдеэлүүлдэг болоо һаа, һү һаалгаяа дээшэлүүлхэ гүйсэд арга бии. Малай бэлшээриие һайжаруулха, тиигэжэ һү һаалгаяа эрид дээшэлүүлхэ тушаа колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд шухала хэмжээ абаха ёһотой.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Малдаа бардам хүрэхэ тэжээл бэлдэхын түлөө коммунистнууд тэмсэнэ

Баргажанай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз олон һалбаритай томо ажахы юм. Мүнөө нийтын адуу малайнь тоо толгой 27000 шахуу болоо. 1958 ондо колхозой бүхы олзо доход 6357506 түхэриг боложо, тэрэнэйнь 92 процентнь мал ажалһаа ороһон юм.

4—5 жэлэй урда иимэ юумэ байгаагүй. Жэшээнь, 1953 ондо колхозой бүхы олзо доходынь арай гэжэ 1792000 түхэриг болоһон байна. Тэрэ үедэ малай ашаг шэмэ тон бага байжа, һү, мяха, нооһо ехээр абахын аргагүй байгаа бшуу.

КПСС-эй ЦК-гэй сентябриин Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ колхозой партийна эхин организаци бүхы хүсөө элсүүлһэн байна. Коммунистнууд нийтынгээ адуу малай тоо толгойе олошоруулхын, ашаг шэмыень дээшэлүүлхын тула арга боломжонуудаа һайнаар элирүүлжэ, тэдэнэй зүбөөр хэрэглэхэ тушаа хэмжээ абаһан байна.

Тэдэнэр ажахынгаа гол һалбаринуудта онцожо, колхознигуудай болон механизаторнуудай ажал хэрэгые толгойлон хүдэлмэрилөө. Партийна организациин иигэжэ оролдоходонь, колхозой урданьехэ гээгдэнги байһан мал ажалнь түргэн хүгжэжэ, олзо доход сэхэтэй һалбари болоһон байна. Жэшээнь, һүүлшын табан жэлэй туршасоо тус колхоздо һү һаалга 2,6 дахин, нооһо хайшалалга 2,1 дахин дээшэлээ.

Урданьехэ гээгдэлдэ ороһон ажахыгаа түргэн хүл дээрэнь гаргаха гэһэшэ бэлэн хэрэг бэшэ юм. Адуу малай ашаг шэмые дээшэлүүлхын тулада эгээн түрүүн һайн тэжээл бэлдэхэ хэрэгтэй байгаа. Колхозой партийна организаци энэ асуудалые шухалын шухалада тоолоожо, нилээд ехэ эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулжа, һүүлэй жэлнүүдтэ һайн амжалтануудые туйлажа байһан. Коммунист Б. Будаев, С. Цыремпиловэй хүтэлбэрилдэг тракторно-таряан ажалай бригаданууд үнгэрэгшэ жэлдэ ороохо таряанай, тэжээлэй ургамалнуудай үндэр баян ургаса хуряажа, колхозойнгоо адуу малые һайн тэжээлээр хангаа. Һүүлшын 5 жэл соо тус колхоздо ороохо таряанай ургаса 3,4 дахин, ногооной ургаса 1,5 дахин нэмээ. Мүн кукуруза, наран сэсэг, зелёнко болон хартаабха ехээр ургуулагдажа, адуу мал шэмэтэ тэжээлээр хангагдаа һэн. Коммунист Е. Гармаевай хүтэлбэрилжэ байһан комплексно бригада Яһы гэжэ газарта шэнэ газар элдүүрилжэ, жэл бүри зелёнко ехээр ургуулдаг болоо. Тус бригада нёдондо жэл эндэ 4000 гаран центнер эрхим шанартай зелёнко суглуулжа абаа юм.

Сабшалангай газар уһалжа, үтэгжүүлжэ, ногооной ургасые эрид дээшэлүүлхэ үүсхэл коммунистнууд Самбу Цыдыпов, Цыремпил Сундаров болон бусад гаргаһан байгаа. Энээниень партийна организаци халуунаар дэмжэжэ, фермэ, бригадануудай дэргэдэ луговодуудай звенонуудые эмхидхэһэн байна. 1958 ондо колхозой луговодууд С. Цыдыпов, Ц. Сундаров, С. Дамбиев, Г. Цыдыпов, М. Раднаев ба бусад даажа абаһан участогайнгаа гектар бүриһөө 20—30 центнер эрхим шанартай үбһэ хуряажа абаа. Тиихэдэ колхозой луговодууд уһалагдадаг газараа жэл бүри үргэдхэжэ байһан тула ехээр оролдоно. Нёдондо луговод Мандар Раднаев Алхаан гэжэ газарта механизаторнуудай туһаламжаар һубаг канавануудые малтажа, 120 гектар талмай уһалаад, гектар бүриһөө 20 центнер үбһэ хуряажа абаа.

Мүнөө эндэхид долоон жэлэй түсэбөөр урдаа тон ехэ харюусалгатай зорилгонуудые хараалаа. Долоон жэлэй эсэстэ колхоз жэлдээ 49000 центнер һү һааха, 16500 центнер мяха абаха, 1500 центнер нооһо хайшалха гэһэн түсэбтэй. Тиин энэ үедэ колхозой мүнгэн олзо доход 20 миллион түхэриг болохо юм. Ганса 1959 ондо баянгололойхид 4200 гаран центнер мяха абаха, нооһо хайшалалгаяа 30 процентээр, һү һаалгаяа үнеэн бүриин 300 литрээр дээшэлүүлхэ байна. Энэ тиимэ бэлэн хэрэг бэшэ гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Гэбэшье хараалһанаа амжалтатайгаар дүүргэхэ арга боломжо тус колхоздо бии. Эндэ 100 гаран коммунистнууд колхозойнгоо үйлэдбэриин эгээл харюусалгатай участогууд дээрэ хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэр колхознигуудай, механизаторнуудай ажал хүдэлмэриие толгойлоно, тэдэнэй дунда эмхидхэлэй, нийтэ-политическэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулна.

Һаяхан болоһон хамтынгаа суглаан дээрэ адуу малдаа элбэг ехэ, һайн тэжээл бэлдэхэ гэжэ коммунистнууд шиидээ. Нэн түрүүн ногоон тэжээлэй ургамалнуудай, ороохо таряанай ургасые дээшэлүүлхэ хэмжээ-ябуулгануудые эмхидхэхэ хараалба. Мүнөө хабар колхоз сабшалангайнгаа уһалагдадаг талмайе 750—800 гектараар үргэдхэжэ, 2000 гаран гектарта хүргэхэнь. Мүн Онёо голдо хаалта хэжэ, Харлигай уһалууриин системын уһые 30 сантиметрээр үргэхэ байна. Мүнөө энэ колхознигууд болон механизаторнууд 250 кубометр шулуу бэлдээ. Хабар энэ хаалтын бүтэхэдэ Хорилогой, Жаргалантын 400 шахуу гектар сабшалан уһалагдадаг болохо юм. Үнгэрэгшэ намар Мандай гэжэ горхоноһоо эхилээд Бороголой талын дундуур ута канава малтагдажа захалагдаһан аад, дүүргэгдээгүй үлэһэн байгаа. Мүнөө хабар энэ канава ашаглалгада оруулагдаха юм.

Иигэжэ сабшалангаа ехээр уһалдаг боложо, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз мүнөө жэл 30000 центнер ороохо таряа, 7000 тонно шэмэтэ тэжээл, 70000 центнер үбһэ, һолоомо хуряажа абаха байна. Тиигэжэ 1958 онойхиһоо 130—160 процентээр ехэ тэжээл абтаха болоно. Тэрэшэлэн Тарбагатайн аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой һаалишадай үүсхэлые дэмжэн, тус колхозой үүлтэртэ үнеэдэй фермын һаалишад нэгэ-нэгэ гектар газарта турнепс ургуулха гэжэ шиидэнхэй. Мүн Соёлэй, Үрэжэлэй фермэнүүдэй дэргэдэ һаалишадай хүсөөр 10—10 гектар турнепс таригдахань.

Мүнөө үедэ сабшалан һайжаруулха, мүн уһалуурида бэлэдхэлэй хүдэлмэридэ 15 коммунистнууд, 20 гаран комсомолшууд хабаадалсана.

О. Раднаев, манай корр.

Энэ жэлдэ 5460 центнер мяха абахань

Доторойнгоо арга боломжонуудые гүйсэд хэрэглэхэ зорилготойгоор урдань багахан ажахы байһан Кударын аймагай «40 лет Октября», Калининай, Сталинай нэрэмжэтэ колхозууд һаяхан хамтаржа, «Дружба» гэжэ томо колхоз болобо. Энэ колхоздо комплексно 6 бригаданууд байгуулагдаа. Бригада бүхэндэнь партийна эхин организаци бии болонхой.

Мүнөө колхознигууд партиин XXI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, 1959 ондо нийтынгээ малай тоо толгой эрид олошоруулжа, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ зорилго шиидхэжэ байна. Жэшээлхэдэ, байгша ондо мяха абалга нёдондонойхиһоо хоёр дахин дээшэлжэ, хамта дээрээ 5460 центнер болохо юм.

С. Таханов.

Азербайджанай ССР. Залуу мэргэжэлтэ Акиф Джафаров хоёр жэлэй урда тээ Азербайджанай гүрэнэй университедэй геолого-географическа факультет дүүргэһэн юм. Мүнөө Джафаров «Гюргяннефть» гэжэ нефть абадаг управлениин табадахи түрүү участогые хүтэлбэрилдэг. Энэ участогай коллектив республика дотороо эгээн түрүүлжэ, коммунистическэ ажалай бригадын нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна. **Зураг дээрэ:** «Гюргяннефть» гэжэ нефть абадаг управлениин хоёрдохи участогай начальник Акиф Джафаров.

ТАСС-эй фотохронико.

Экономическа секциин суглаан болобо

Һаяхан городой Политическэ гэгээрэлэй байшан соо политическэ болон шэнжэлхы ухаанай эрдэм дэлгэрүүлхэ бүхэсоюзна бүлгэмэй Бурядай отделениин дэргэдэхи экономическа секциин гэшүүдэй суглаан болобо.

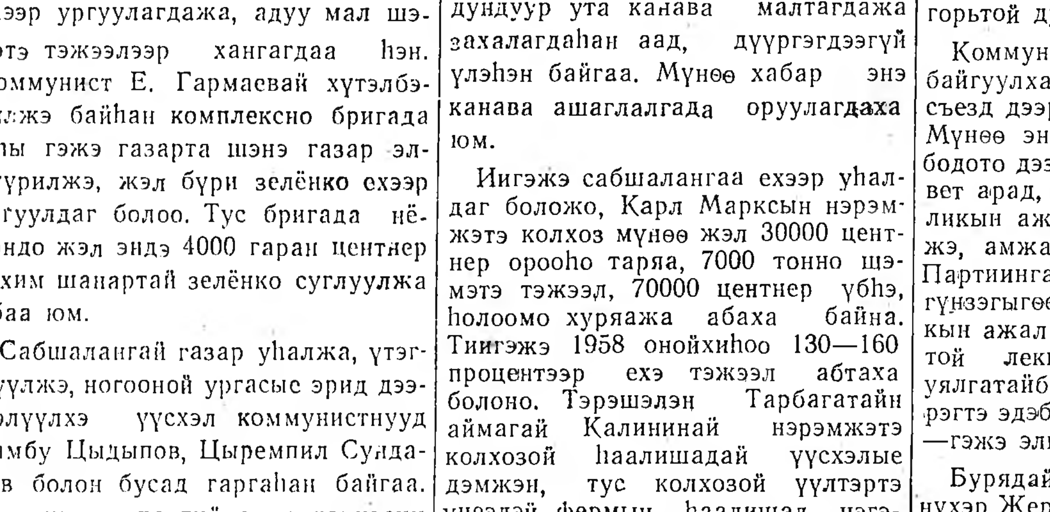
Секциин түрүүлэгшэ, экономическа эрдэмэй кандидат М. О. Могордоев «КПСС-эй XXI съездын материалнуудые зондо тайлбарилан ойлгуулха хэрэгтэ тус секциин гэшүүдэй ямараар хабаадажа байһан тухай» элидхэл хээ. Секци үнгэрһэн жэлдэ, 1959 оной турша соо элдэб шухала асуудалнуудаар 1000-аад лекци уншаһан байна. Мүн XXI съездын шиидхэбэринүүдтэй зониие танилсуулха зорилгоор һүүлэй үедэ зарим тэды юумэн хэгдээ, гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ.

Гэбэшье секциин хүдэлмэридэ горьтой дутагдал бии байгаа.

Коммунизм үргэн далайсатайгаар байгуулха түсэб партиимнай XXI съезд дээрэ баталагдан абтаа һэн. Мүнөө энэ гайхамшагта түсэбөө бодото дээрэнь бэелүүлхын тула совет арад, тэрэ тоодо манай республикын ажалшад ехэ хүдэлмэри хүжэ, амжалта туйлажа захалаа. Партиингаа шиидхэбэринүүдтэй гүнзэгыгөөр танилсуулха, республикын ажал болон байдалтай холбоотой лекцинүүдые олоор уншаха уялгатайбди. Гэшүүн бүхэн энэ хэрэгтэ эдэбхи үүсхэл гаргаха ёһотой, —гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ.

Бурядай отделениин референт нүхэр Жеребцов түрүүлэн үгэ хэлээ. Политэкономиин багша нүхэр Дырхеев пединститудай багшанарай хүдэлмэри тушаа тогтожо хэлээ. Үнгэрэгшэ жэлэй сентябрь һараһаа мүнөө хүрэтэр экономическа элдэб асуудалнуудаар тэндэ 200-гаад лекци уншагдаа. Олон багша колхоз, совхозуудаар ябажа, байдалтайнь холбоотой лекцинүүдые уншаһан байна. Манай экономистнууд хэдэн лекци бэлдэжэ байнхай гэжэ нүхэр Дырхеев мэдээсэбэ. Зооветинститудай политэкономиин багша нүхэр Ширабэн, «Знание» бүлгэмэй Бурядай отделениин харюусалгата секретарь нүхэр Соктоев гэгшэд үгэ хэлээ.

Экономическа секциин гэшүүн бүхэн май һара хүрэтэр нэгэ-нэгэ шэнэ лекци бэлдэхэ, жэлэй дүүрэтэр 8—10 лекци ажалшадта уншаха, тиихэдээ партиин XXI съездэ зорюулһан 5 лекци, бусад темэнүүдээр 4 лекци бэшээд, хүдөөгэй бүлгэмүүдтэ эльгээхэ гэжэ шиидэбэ.

☆ ☆

Зураг дээрэ: Алтайн хизаарай Шипуновско районой «Родина» колхозой Культурын ордон соо колхозой экономико шудалха кружогой заняти үнгэргэгдэжэ байна. Занятие колхозой зоотехник И. Н. Калиниченко үнгэргэнэ.

ТАСС-эй фотохронико.

☆ ☆

Коммунизмын мэдээнүүд

Үүсхэл гаргаһан колхоздо

Холын хойто Курумканай аймагай эгээн саада захын Ленинэй нэрэмжэтэ колхозоор ябажа, ажалша бэрхэ хүнүүдээр уулзахадаа, долоон жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэлэй орьёлжо байхые хараха. Үдэрһөө үдэртэ шэнэ эдэбхи үүсхэл гаргажа, артелиин гэшүүд ажал хүдэлмэри дээрээ шэн зориг, баатаршалга харуулна.

Дэрээнэй ажалша малша зон долоон жэлэй түсэбые хүсэ сэхэтэй, хүгжэнги ажахытайгаар угтаба. КПСС-эй ЦК-гэй 1953 оной түүхэтэ сентябриин Пленумһээ хойшонхи жэлнүүдтэ артелиин ажахы хурдан түргэнөөр һалбаран хүгжэжэ, долоон жэлэй эхиндэ республика соогоо түрүү ажахынуудай нэгэниинь болоо. Үнгэрһэн жэлдэ артелиин ажахыһаа 5 миллион 757 мянган түхэриг олзо орожо, колхознигуудынь ажалта үдэр бүридөө 10 түхэриг 30 мүнгэ хубаажа абаа.

Энэ жэлһээ эхилжэ колхознигуудай ажалай түлөөһэн мүнгөөр сэхэ түлэгдэдэг болоо. Январь һарада колхознигуудай хэһэн хүдэлмэриин түлөө 181 мянган түхэриг түлэгдөө.

Түрүү механизаторнууд, ажалша бэрхэ колхознигууд һарадаа 700—1000 гаран түхэриг абадаг болонхой.

Колхозой мүнгэн олзо доходой сэхэнхи хубинь нийтын ажахые үргэдхэхэ, хамтын гэр байра бариха, ажал сэхэтэй хүдэлмэриие оньһожоруулха, колхознигуудай культурно-гэгээрэлэй эрилтые хангаха хэрэгтэ зорюулагдана. Һүүлэй жэлнүүдтэ эндэ барилга ехээр хэгдээ. Үлэн Хаан гэжэ газарта 200 гаран үнеэдэй байха типовой хоёр байра, тугалай байранууд, культбаза, гостиница, машина, тракторай мастерской, малшадай гэрнүүд шэнээр бодхоогдожо, эндэ шэнэ түхэлэй һуурин бии болоо.

Кучигер гэжэ үзэсхэлэн гоё газарта дүрбэн рядтай хоёр зуу гаран үнеэдэй байха типовой байра бүтээгдээ. Һүниндөө электрын гэрэлэй ялархада дээгүүрхи хэлхы сонхонуудынь ямар нэгэн фабрикын шэнжэ тэрээндэ оруулна. Мүн тэндэ тугалай байра, культбаза, малшадай гэрнүүд бүтээгдээ. Эндэһээ дүтэхэнэ, һарьдаг үндэр уулын хормойдо, халуун аршаанай дэргэдэ колхозой амаралтын гэр түхеэрэгдэнхэй.

Колхозой центр Алла нютаг мүн лэ танигдахаар бэшэ болоо. Эндэ правлени, клуб, магазинай томо томо байшангууд зэргэлэнхэй. Тосхоной урда захада үнеэдэй, тугалай шэнэ типовой байранууд бодхоогдоо. Мүн эндэ айлшадай бууха гэр, столово бии. Байгша оной эхеэр артелиин гэшүүд хамтынгаа суглаан дээрэ өөһэдынгөө хүсөөр, мүнгэ зөөреэр 8 класстай һургуулиин типовой байшан бариха гэжэ шиидээд, энэ хүдэлмэрээ мүнөө эхилэнхэй. Һургуули барилгада 300 гара мянган түхэриг мүнгэ колхознигууд һомолоо.

Нийтын олзо доходой хэдэн зуу мянган түхэригынь Курумканай колхоз хоорондын электростанци барилгада, фермэ, гүүртэ, отара дээгүүрэ электрын хүсэ дамжуулха лини татахада, колхоз хоорондын курорт түхеэрэлгэдэ, радиоузел болон телефоной хоёр коммутатор тодхолгодо гаргашалагдаа. Мүнөө үедэ колхозой айл бүхэндэ радиогой ирагуу хүгжэмэй абяан зэдэлэн байдаг, электрын гэрэл яларжа, бригада, фермэ бүхэндэ телефон тодхогдонхой байдаг. Артелиин гэшүүдэй гэртэ комод, шифоньер, самовар, оёдолой машина, электроутюг, электроплита гэхэ мэтэ бии болонхой. Зарим айлда электрын хүсөөр хубсаһа угаадаг машинашье хараха байхат. Иигэжэ республикын түб хото Улан-Удэ городһоо алар 700 гаран модоной газарта ажаһуудаг колхознигууд городой ажалшадһаа дутуугүй хүхюун сэнгэлиг, баян дэлгэрээр жаргажа байна. Иигэжэ хото хүдөө хоёрой илгаа һалажа байна ха юм!

Артелиин ажахын гол һалбаринь—мал ажал юм. Һүүлэй 5—6 жэлэй туршада илангаяа хонидынь түргөөр олошоржо, үүлтэрынь эрид һайжараа. Долоон жэлэй эхиндэ хонидынь гушаад мянган толгой байба. Мүн 2200 толгой эбэртэ бодо малтай, тэрэ тоодо найман зуугаад үнеэтэй юм.

Колхозой хонишод, малшад, һаалишад, гахайшад, шубуушад, моришод илгадгүй үсэд нэтэрүүгээр ажаллажа, долоон жэлэй түрүүшын жэлдэ эрид хубилалта туйлаха гэжэ оролдоно. Нэн түрүүн байгша ондо нёдондонойхиһоо хоёр дахин ехэ мяха абаха зорилго урдаа табяа. Бүхыдөө 5180 центнер мяхан абтаха юм. Тэрэнэйнгээ 4 мянга гараниинь гүрэндөө тушааха гэжэ шиидэнхэй.

Жэлэй туршада иимэ ехэ мяха абахын тула 500 гаран эбэртэ бодо малые шахан, бэлшээн таргалуулжа, тус бүриинь шэгнүүрые 310 килограммһаа доошо бэшээр гүрэндэ худалдахаар хараалба.

Бүхы тушаагдаха мяханайнь хахадычь шахуу хониной мяхан байха юм. Тиимэһээ зунай хүхэ ногоон дээрэ 5500 хони бэлшээн таргалуулагдажа, тус бүридөө дүшэ гаран килограммтайгаар тушаагдаха байна.

Тэрэнһээ гадна 200 гахай, 4000 шубуу шахагдажа, мяхан болохо.

Энэ жэлдэшье, мүн саашадаашье мяха ехээр абадаг болохын тула байгша ондо 400 гаран толгой мал колхознигуудһаа худалдажа абаха гэжэ шиидээд, мүнөө зуугаад толгойень абаад байнхай. Хажуугаарнь колхозой айл бүхэн мяха абалгада хабаадаха гэжэ шиидэ.

Мяха абалгаяа нёдондонойхиһоо хоёр дахин дээшэлүүлээд байхадаа, адуу малайнгаа тоо толгойе хороохо бэшэ, харин эбэртэ бодо малаа 8 процентээр, хонидоо 15 процентээр олошоруулха зорилготой.

Мүнөө жэлдэ мүн һү һаалга 47 процентээр, нооһо хайшалалга нилээд ехээр дээшэлхээр хараалагдаба. Тиин колхозой хонин бүриһөө 3,6 килограмм нооһон абтаха байна.

Абаһан энэ ехэ харюусалгатай зорилгонуудаа амжалтатайгаар дүүргэхын тула, мүн хойто жэлдэ адуу малай ашаг шэмые бүри дээшэлүүлхын тула элбэг хүрэхэ тэжээл хэрэгтэй байһаниие хараадаа абажа, артелиин бүхы гэшүүд энэ шухала асуудалые шиидхэжэ эхилбэ.

Механизатор Дашацырен Будаевич Башидаевай даадаг агрегат кукурузын үндэр баян ургаса абахын хойноһоо тэмсэжэ байна. Энэ агрегат зуун гектар газарай га бүриһөө 300 центнер ногоон эшэ намаа абаха зорилготой.

Таряалангай газарта бүхыдөө хоёр мянгаад гектар тэжээлэй элдэб ургамалнууд таригдаха юм. Илангаяа кукурузын, турнепс болон хартаабхын баян ургаса абахын тула поли дээрэ наг шэбхэ зөөгдэнэ, уһалууриин барилганууд заһабарилагдана.

Тиигэбэшье гуша гара мянган хонитой энэ колхозой эрхэ байдалда эрхим шанартай үбһэн ехэ хэрэгтэй. Нёдондо жэл артелиин сабшалан дээрэһээ 33 мянга 700 центнер үбһэн абтаа гэхэ гү, али гектар бүриһөө оройдоол 7 центнер үбһэн хуряагдаһан байха юм. Энэнь жэл бүри үдэжэ байгаа хони малые хангахагүйнь мэдээжэ.

Иимэ байдалые мүнөө үедэ, долоон жэлэй түсэбые бэелүүлжэ даа, яашье тэсэжэ болохогүй гэжэ лоод, энэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд, луговодууд, малшад болон бүхы колхознигууд сабшалангай ургасые энэ жэлдэ нёдондонойхиһоо хоёр дахин дээшэлүүлхэ шиидэ. Хэрбээ адуу малаа олошоруул байгаад, тэрэнэй ашаг шэмые хоёр дахин дээшэлүүлхын түлөө үбһэ силос гэхэ мэтые мүн лэ хэдэн ехэдхэхэ хэрэгтэй болоно.

Жэлэй туршада үбһэ ногооной ургасые хоёр дахин дээшэлүүлхэ гэжэ дээд, республикын бүхы колхознигууд совхозой хүдэлмэришэдтэ тэдэнэр даһан байна. Энэнь айхабтар ехэ туһатай, үнэтэ үүсхэл болоно. Дэрээнэй луговодууд, малшад абаһан уялгаяа гэхын тула унаһан малгайгаа абан хүдэлжэ байна.

Энэ ехэ хүдэлмэриие эмхидхэхэ, даха дүй дүршэл сэхэтэй луговодууд олон. Тэдэнэй дунда Цыдып Баторов, зар Будаев, Галсан Митапов, Дондоп дендоржиев болон бусадай жэшээтэ лые онсолон тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Эдэ говодууд жэлһээ жэлдэ һайнаар үтэгжүүлһэн, уһалһан газарһаа гектарай 20— центнер үбһэ хуряадаг. Теэд энээнһээ луговодуудта туһаламжа бага хүргэгдэж байгаа бшуу. Харин мүнөө жэл тэдэнэр бүхы малшад, колхозой айл бүхэн туһалха гэжэ шиидээ ха юм.

Мүнөө үедэ аймагай центр—Курумкан тосхонһоо арбан комсомол-залуушуул ерээд, уһалууриин канавуудые заһабарилжа, уһалууриин барилгада хэрэгтэй дэхэ модо, шулуу зөөжэ байнхай. Дэрээнэй һургуулиин һурагшад сабшалан дээрэ наг шэбхэ зөөжэ байна. Эдэ үдэрнүүдтэ колхозой айлнууд газаа зосоогуурхи шэбхэеэ сабшалан дээрэ зөөжэ эхилээ. Энэ хүдэлмэри Кучигер, Алла нютагта эмхитэйгээр ябажа байна. Газар уһалхадаа сагта мүн лэ бүхы колхознигууд луговодуудта туһалха юм.

— Иимэ урагшатай һайнаар хүдэлжэ байгаа һаа, гектарай 15 центнер бэшэ, рин дээшэшье үбһэ ургуулжа болохо —гэжэ хорин жэлдэ сабшалан дээрэ дэлжэ ябаһан Цыдып Баторов ехэл хэлээ ханаһан янзатайгаар мэдүүлбэ.

Дэрээнэй энэ суута луговод гансаараа Оолсо гэжэ газарта 1,5 миллионһоо кубометр мүльһэ хүргөөд байна. Бари хүнэй хэлэхэ болоо һаа, «мүльһэн ур бодхоогоод байна гээшэ. Мүнөөшье луговод ута түриитэй резинэ сабхи жэрхинхэй Оолсо хадын оройдо умбажа ябаад, тошон халяана. «Энэ хүдэлмэрсэ апрель гаратар зогсоохогүйб» тэрэ хөөрэнэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ хонишон, үхэршэн хорёогойнгоо шэбхэ малтажа, сабшалан дээрэ зөөжэ байна. Мүн зуһаһан газарһаа аргал шэбхэ зөөжэ лээ.

Майн 1 болотор сабшалан дээрэ мянган тонно наг шэбхэ гаргажа гэһэн уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхын тула мартын 15-һаа апрелиин 15 болотор габшагайгаар хүдэлхэ һара эндэ соёлхогдоо. Мүнөө үедэ наг шэбхэ зөөлгэдэ 4 трактор, 6 автомашина, 100—120 морин сар хүдэлжэ байна. Энэл даа долоон жэлэй түсэбэй бодото дүүргэлтэнь. Эдэл даа долоон жэлэй түрүүшүүл!

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд абаһан уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлжэ, долоон жэлэй түрүүшын жэлдэ шэнэ, гайхамшагта амжалта туйлахань лабтай.

Б. Гылыков, манай тусхай корр.

АЖАЛДАА, ҺУРАЛСАЛДАА ТҮРҮҮЛНЭ

Дүрбэн дабхар гэрэй барилгын талмай дээрэхи хүдэлмэриин халуун хаһа түлэг дундаа. Һууриин хана бодхоожо, хэдэн шулуушад забда тухагүй ажаллана. Арбаад басагад эдээндэ шулуу, бетоной холисо таһалгаряагүй асаржа үгэнэ. Халтад гээл һаа, эндэ хүхюун энсэдэн, шаг шууяан болоод лэ орхино. Залуушуул гээшэ нимэл даа—эсэхые мэдэдэггүй ха юм. Томо амһартын хажууда хоёр басагад ерээд, хабтагай тэлүүр дээрэнь бетоной холисын ашагдатар, амаржа зогсоно.

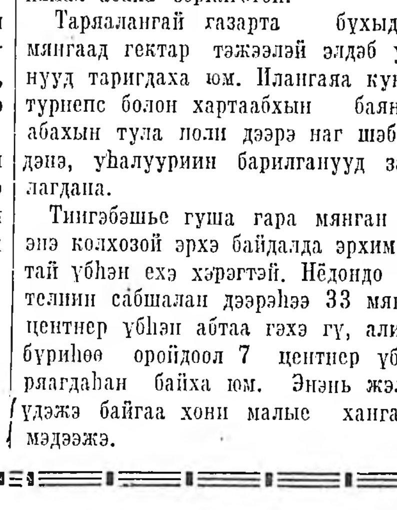
— Мүнөөдэр ямар дулаан болобо гээшэб, ёһотой хабар лэ. Юрэдөө халуудашабаб,—гээд нарин үндэр бэетэй нэгэниинь хүлһөө аршан нүхэртөө хандана. Энэ нимгэн сагаан шарайтай, шаргал үһэтэй илдам басаган—Зинаида Горлич.

—Газаа, арюун агаарта ажалладаг манда зохид боложо байна,— гээд нүгөөдэнь—Ира Иовань дуугарна.

— Ира, физикээр гэрэйнгээ даабари дүүргээ гүш? Би химдахаар бодожорхёоб,—гэнэ Зина.

— Арайхан гэжэ дүүргээб, гайтай орёо задача байбал,—гээд носилкаяа үргөөд, саашалжа ябахадаа Ира харюусана.

Зиниин гэртэхидынь ажалша хүнүүд. Тиимэһээ басагаяа багаһаань хара ажалда һургаһан юм. Тэрэнэй ашаар Зина ажалда дуратайгаар хүмүүжөө. 1957 оной хабар Улан-Удын 68-дахи һургуулиин арбадахи класс дүүргэхэеэ байхадаа, саашадаа юу хэхэеэ гэртэхидтээ зүбшөө һэн. Ажалда ороод, үдэшэнь һуралсаха хүсэлэнтэйб гэжэ Зиниин хэлэхэдэ, тэдэнь нэгэн дуугаар һайшаагаа бэлэй. Уданшьегүй зундаа шэнэ гэрнүүдэй барилгада хабаадаба. Түрүүшээр залуу басаганда хүндэшэг байбашье, оролдолгын ашаар бэрхэшээлнүүдые дабажа, штукатурай мэргэжэлтэй болобо. Иигэжэ Зина Горлич ажалай арюун замда гараба.

—Манай эрхим хүдэлмэришэдэй нэгэн юм. Даалгаһан ажалдаа үнэн сэхээр хандадаг, хэһэн юумэеэ һайн шанартайгаар тушаадаг. Урагшаа һанаатай, абьястай басаган,—гээд комплексно бригадын бригадир В. Чирковский тэрэниие магтана.

Зина мүнөө түмэр замай техникумэй барилгын отделениин хоёрдохи курсада үдэшэнөө һуралсана. Гурбан жэлһээ техник-барилгашан дипломтой болохо юм.

— Техникум дүүргээд һанаагаа амархагүйб. Саашадаа институтда орожо, арга бэшэ инженер болохо хүсэлтэйб. Хүнүүдэй ажаһууха үндэр, һаруул, болбосон түхэлтэй гэрнүүдые бариха гээшэ юун гэһэн жаргал бэ даа!—гээд сэдьхэлээ дэлэнгеэр Зина хөөрэнэ.

Барилгашын ажал хүндэшье хүндэтэй. Зунай халуун наранда шье, үбэлэй хагсуу хүйтэндэшье, бороо, саһан дорошье илгаагүй тэдэнэр ажаллажа байдаг. Иигэжэ бүхэли үдэртөө хүдэлһэнэйнгээ һүүлээр Зина түргэхэн гэртээ ошожо эдёэлээд, техникум тээшээ гүйлдэг, үдэшэнь ерээд, даабаряа хэжэ орой болотор һуудаг. Сүлөө сагууд тон хомор ушарна. Танцада ошохоёо, шэнэ кино, зүжэг хараха хаяа залуу басаган хүсэнгүй яахаб даа. Теэд эдэ бүгэдые бэеһээ һаха, үсөөдүүлхэ баатай бологдоно. Мүнөө дээрээ һурахань тэрээндэ юунһээшье үнэтэй ха юм.

Нүхэр Чирковскиин бригада ровозо-вагонно заводой капитальна барилгын таһагай бригаданууд дунда шалгаржа ябадаг. Бригада гэшүүдтэй хамта Зина Горлич

...иитынгээ малые түргөөр олошоруулжа, ...ашаг шэмэ бүри ехээр абадаг болое!

...шод тухай хэн анхархаб?

...жэлдэ бидэ хонишод 100 ...бүриһөө 130 хурьга абаха ... 132-ые абажа, хэлэһэндээ ...нди. Энээниие туйлахын ...доо тэжээлээр дутаангүй, ...та һайн хүсэ абхуулжа, ...тэжээлээр хүсэд ханга... ...бди. Хорёод жэл мал ...рэ хүдэлһэн манай хони... Цыбикова бидэндээ дүй ...дамжуулан үгэжэ байдаг.

...хамта 300 гаран үбэлэй, ...эртын хурьгад абтаад, тэ... байна. Энэ жэл 100 эхэ ...120 хурьга абаха уялга... Энээнээ дүүргэхын тула ...алаараа оролдонобди. Гэ..., манай колхозой правле... ...шодто тон бага анхарал ... гэжэ хэлэхээр. Жэшээл... ...нэр хамта 3 хүн 300 эхэ ... гаран хурьгадые харуу... ...Хонидойнгоо хурьгалжа ...ехэл тухашаруу болошо... Оройдоол 3 хүн аад, иимэ ...идые үдэр һүнигүй харуу... ...урьгалуулха гээшэ бэрхэ... ...рэг юм. Тиихэдэ 50 наһа... ...Цыбиковамнай үдэр һүнигүй ...адаа эсэхэсэ һанашана. ...дые колхозой хүтэлбэри... ...һайса мэдэжэ байгаад, мү... ...тор манай отарада хурьга... ...льгээнэгүй. Хонидые искус... ...аргаар үрэжүүлхэ хэрэг ...олхоздо тоогдоногүй. Ал... ...тэрэй һайн хусанууд хо... ...иин табигдана. Тэдэ кол... ...эргэжэлтэд энэ шухала хэ... ...рэгсээнэгүй.

...колхознай бидэниие эдеэ ...таһалдуулна. Һарын 10 ...гурил үгэхэдэнь хүрэ... ...юм. Тиимэһээ заримдаа ...Городок ошожо хилээ... ...рнабди. Тэрээнһээ боложо ...рнай миин үнгэршэдэг. Үбэ... ...а үмдэхэ тусхай дулаан ...колхоз үгэдэггүй. Зундаа ...нэгэ плащ гурбан хүндэ ..., энээгээр хизаарлашоо ...рһэн жэлэймнай ажалта ...гэн олзошье хүсэд үгтөө... ...аар.

...шод тухай хэн анхарха ...б?

...р ямаршье һаадгүйгөөр, ...хэтэйгээр хүдэлөө һаа, ...үүлэн дүүргэхэ аргатай...

Г. Эрдынеев,
Закаменай «Дружба» колхозой отарые даагша.

...00 дальбараа тэжээхэнь

...анай аймагай Аллын до... ...эй һургуулиин һурагшад ...һанай дальбараануудые ...нэрэмжэтэ колхоздо тэ... ...эхэ уялга абаба.

...эндэхи һургуулиин баг... ...тустаа нэгэ-нэгэ пор... ...удые ехэ болгожо тушаа... ...эбэ.

Б. Харнаев.

Хэжэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозойхид ниитын малай үбэлжэлгэ һайнаар үнгэргэжэ байна. Энэ колхозой комплексно 3-дахи бригадын Дамби Жалсановай отара нёдондо жэлдэ 100 эхэ хонинһоо 104 хурьга абаа һэн. Мүнөө эдэнэр нёдондонойхиһоо олон хурьга абахаар оролдоно. Үбэлдөө нэгэшье хони, хурьга гарзалуулангүй үнгэргэжэ байна. **Зураг дээрэ:** хурьгашан Цырендулма Дашинова.

А. Мантаевай фото.

Залуушуулай отарада

Тудхалта хадын бооридо, Тураасгайн булагай зүүн бэедэ Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хониной шэнэ байра нёдондо жэлдэ баригдаа. Комсомол басагад Елена Бальжирова, Римма Жамбалова, Дуня Санжиева гэгшэд эндэ 326 толгой эхэ хонидые хаража үбэлжэбэ. Эдэнэр ажалдаа оролдосотойгоор хандаһанай ашаар хонидоо һайнаар түрүүлжэ, энэ жэлэй 228 хурьгадые кошарно-базова аргаар, гарзагүйгөөр түлжүүлжэ байна. Байрань шэнээр баригдаһан, сэбэр, һаруул. Хурьгад ехэ багаараа илгагдажа, тусхай таһалгануудсоо байлгагдана. Тэдээндэ үбһэн, минеральна хоол — галдагдаһан яһанай гурил, дабһан, хөө, шэлбүүһэн гэхэ мэтэ эдюулэгдэдэг. Энэ жэлдэ үбһэ тэжээл элбэгээр бэлдэгдэһэн байжа, үбэлдөө хонид тураа, муудаагүй. Февралиин тэн багаар бэлшээридэ гаргагдажа эхилээ.

— Дулаан игаабари, саһагүй, хагда һайнтай газарнуудаар хонидоо адуулдагбди, — гэжэ хонишон Римма хөөрэнэ.

Басагад сүлөөтэй сагаа зохидоор үнгэргэнэ. Эндэнь радиоприёмник бии. Газетэ, журнал, элдэб номууд асарагдана. Наймаалагшагүй буфет эмхидхэгдэнхэй.

Колхозой хонин һүрэгэй тоо толгойе олошоруулжа, ниитын баялиг арьбажуулхын тула эдэ хонишод 1959 ондо 100 хонин бүриһөө 100-һаа үсөөн бэшэ хурьга абаха, хонин бүхэнһөө 2,9 килограмм нооһо хайшалха уялга абаа.

Хэлэһэн үгэдөө хүрэхын түлөө залуу хонишод бүхы хүсэ шадалаа элсүүлжэ байнхай.

Н. Галданов.

Хэжэнгэ.

402 эхэ хонинһоо 419 хурьга абаба

ЯРУУНА. «Путь социализма» колхозой хонишод түрэл партиингаа XXI съездын шиидхэбэринүүдтэй танилсаад байхадаа 1959 ондо 100 эхэ хонин бүриһөө 115 хурьга абажа түлжүүлхэ уялга абаһан юм. Мүнөө эндэхи хонишод хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ, түүхэтэ долоон жэлэй түрүүшын хабарые ажалай амжалтаар угтажа байна.

Тиигэжэ энэ жэлэй түрүүшын гурба һара соо тус колхоз 100 эхэ хонин бүриһөө 87 хурьга абажа, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлбэ. Жэлэй дүүрэтэр үшөө хэнзэ хурьгадые абахын тула олон хонидые дахин үрэжүүлээ юм.

— Хониднай тарган ондо орожо, хурьгад гарзагүйгөөр түлжүүлэгдэжэ байна. 100 эхэ хонин бүриһөө 115 хурьга түлжүүлхэ уялгаяа лаб дүүргэхэ байхабди, —гэжэ колхозой ОТФ-е даагша Должон Дымбрылова мэдүүлнэ.

Илангаяа коммунист Доржи Будаевай даадаг отарын хонишод амжалтатай һайнаар ажаллана. Мүнөө энэ отарада 402 эхэ хонинһоо 419 хурьган абтаад, нэгэшье толгойнь гарзагүйгөөр түлжүүлэгдэжэ байнхай. Энэ отара Хулһата гэжэ газарта байрлана. Отарын хонишод Норжомо Дондокова, Долгор Цыренова, Цырендулма Доржиева гэгшэд тус тустаа 134 эхэ хонидые даажа абаад харууһалдаг.

— Хонидоо үбэлэй һарануудта хурьгалуулхаар искусственна аргаар үрэжүүлжэ, абаһан хурьгадаа кошарно-базова аргаар, түлигдэдэггүй байрада байлгажа түлжүүлээбди. Мүнөө жэл 100 эхэ хонин бүриһөө 120 хурьга, хонин бүхэнһөө 3,5 килограммһаа бага бэшэ нооһо манай отарынхид хайшалха, —гэжэ ахалагша хонишон нүхэр Будаев хөөрэнэ. Отарынхид ноябрь —декабрь һарада хурьгалуулхаар үшөө 150 хонидые дахин үрэжүүлхэ юм.

Тиигэжэ долоон жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ мүрысөөндэ оролсоһон Хулһатын хонишодой уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэнь дамжаггүй.

Е. Золтоев,
Ц. Дандаров.

ҺУРАГШАДЫЕ БҮХЫ ТАЛААРАА БЭРХЭ ХҮНҮҮД БОЛГОН ХҮМҮҮЖҮҮЛЭЕ

Огородой эдеэ элбэгээр ургуулна

(Баргажанай аймагай Үүрэгэй дунда һургуулиин дүй дүршэлһөө)

Арадай ажахые хүгжөөхэ, ажал һуралсал хоёрой хоорондохи алгасалые усадхаха асуудалнуудаар тодорхой тогтоолнууд гаранхай. Тэдэнь үхибүүдые ажалда абьяастай, Эхэ орондоо үнэн сэхэ байхаар хүмүүжүүлхые һургуулиин, арадай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдһөө, түрэлхидһөө эринэ.

Хүдөөгэй һургуулинуудтахи политехническэ һуралсалые зүб мүрөөр, ёһо руунь эмхидхэхын тулада һуралсал-туршалгын талмайн тон хэрэгтэй байһаниинь мэдээжэ. Тэндээ үхибүүдэй хүдэлмэри зүбөөр эмхидхээд байхада, элдэб ургамал тариха, харууһалха, хуряаха дадал олгогдохоһоо гадна, биологёор заалгаһанаа бодото ажал дээрэ хэрэглэдэг, ой ухаандаа бүхөөр хадуудаг байна. Тиимэһээ һуралсал-туршалгын талмай эрдэм ажал хоёрые холбохо шухала зүйл болоно.

Үүрэгэй дунда һургуулиин багшанар 1946 ондо һургуули шадараа туршалгын талмай бии болгоходоо оршон тойронхи колхозуудһаа үлүү ехэ ургаса абаха зорилго табиһан юм. Үхибүүдэй, багшанарай һайн һайхан үүсхэл оролдолгые колхознигууд дэмжээд, али аргаараа туһалжа эхилээ һэн.

Манай һуралсал-туршалгын талмайда (хахад гектар газарта) огородой эдеэн, оройһото ургамалнууд таригдадаг. 1958 ондо 30-аад янзын ургамал тарижа, туршалга хэһэн байгаабди. Тэрэмнай элдэб ургамал хайшан гэжэ тариха, харууһалха, хуряаха дүй дүршэл үхибүүдтэ олгоһон, ургамалнуудай эдеэшэхэ болзор тодорхойлжо үгэһэн, байгаалиин уларилай, мүн ондоошье шалтагаануудай ургамалда хэр зэргээр нүлөөлдэгые ойлгуулһан байна.

Һурагшад ороһо таряа, ондоошье янзын ургамалнуудые тарижа, ургуулжа туршаха зуураа, республика дотор таригдадаггүй ургамалнуудые Байгал шадар нютагжуулжа шадаа. Биологиин программаар хараалагдаһан асуудалнуудтай туршалгын талмай дээрэ танилсадаг, эдир натуралистнуудай кружок ходо хүдэлжэ байдаг юм. Һурагшад Нина Филиппова, Галина Колмакова гэгшэд 50 дүрбэлжэн метр талмайда «Лютесценс-62» сортын шэниисэ ургуулаа. Тэдэнэр түрүү агротехникын заабаряар минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэдэг, наг шэбхэ поли дээрээ гаргажа тараадаг, үрэһөө һалхидуулдаг, дулаасуулдаг туладаа, гектар бүриһөө дунда зэргээр 44 центнер 29 килограмм шэниисэ ургуулһан байха юм. Үндэр ургаса хуряаһан һурагшад Галина Колмакова, Нина Филиппова аймагайнгаа, мүн Бүхэсоюзна хүдөө ажахын выставкэнүүдтэ хабаадалсаа.

Эдир натуралистнууд Зоя Попова Людвига Попова хоёр «Берлихинген» сортын хартаабха таряа һэн. Тэдэнэр 32 дүрбэлжэн метр газарта хонхосог бүриин нэжээд хартаабха һуулгаһан байгаа. Эгээл тиимэ талмайн хонхосог бүридэ нэгэ-нэгэ хартаабхын нюдэ түнхижэ һуулгаһан юм. Тэдэ хоёр талмайгаа тэнсүүгээр, тон адляар уһалаад, шоройень хоёр дахин һэбхылгэн обоолоод байбалынь, адли хэмжээнэй гэхэ гү, али гектар бүриһөө дунда зэргээр 500 центнер хартаабха абтаха байгаа. Зүгөөр бүхэли хартаабха һуулгаһан газарһаань жэжэ хартаабха ургадаг, нүгөөдэһөөнь—мандагар хартаабха ургадаг байшоо. Ушар иимэһээ хартаабхын нюдэ тарихада олзотой, гарза багатай байһаниинь тодорбо.

Һургуулиимнай эдир натуралистнуудай кружок түхэреэн жэлдэ таһалгаряагүй хүдэлнэ. Эдир натуралистнууд Бүхэсоюзна хүдөө ажахын выставкын материал шэнжэлэн үзэдэг, республика доторхи, заримдаа бэшэшье областьнуудай эдир натуралистнуудтай бэшэг абалсадаг, өөһэдынгөө дүй дүршэлые газетэнүүдтэ ходо бэшэжэ байдаг юм. Биологиин багшанар, мүн эдир натуралистнуудшье түрэлхидэй суглаан дээгүүр һуралсал-туршалгын талмай дээрэ туйлагдаһан амжалта тухай ходо хөөрэжэ үгэдэг заншалтай. Үхибүүдэй дүй дүршэлые колхознигууд халан абадаг болонхой.

Манай һургуулида ургасын һайндэр жэл бүри үнгэргэгдэдэг. Тэндэ уригдаһан түрэлхид, колхозой хүтэлбэрилэгшэдтэ кружогойнгоо хүдэлмэри тухай үхибүүд хөөрэжэ үгэдэг, һуралсал-туршалгын талмай дээрэ ургуулагдаһан томо хартаабха, капуста, үгэрсэ гэхэ мэтээ выставкэдэ табижа харуулдаг байна. Һуралсал-туршалгын талмай харахаяа колхозой бригадирнууд, түрүүлэгшэнэр ходо ерэдэг.

1956 ондо нэгэ гектар газарта кукуруза тарижа, 675 центнер ногоон эшэ набша хуряагаад, бултыень «Гигант» колхоздо үгөө һэн. Һүүлэй хоёр жэлэй туршада «Кабы» сортын һонгино таригдана. Үтэгжүүлгэ һайнаар хэһэнэй ашаар зарим һонгино 400 грамм хүрэтэрөө мандайдаг.

Зундаа үхибүүд үглөөнэй 9-һөө үдын 1 час болотор бүлэг-бүлэгөөрөө гаража ажалладаг. Тэдэнэй хэһэн хүдэлмэри тусхай дэбтэртэ бэшэгдэжэ байдаг. Эдир натуралистнууд бүришье оло дахин талмайдаа ошожо дежурладаг юм. Зундаа һурагша бүхэн 5—6 дахин талмайдаа гаража хүдэлдэг, эдэнэй хэһэн ажалда багшанарынь сэгнэлтэ үгэдэг, нэгэдэхи четвертьдэ биологёор сэгнэлтэ табихадаа тэдэ бүгэдые хараадаа абадаг байха юм.

КПСС-эй XXI съездын шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар бэелүүлэлсэхын тулада манай һургуулиин һурагшад, эдир натуралистнууд ороһото, техническэ ургамалнуудые тарилсаха, колхозуудай адууһа малда тэжээл бэлэдхэлсэхэ, тосхон һууринуудые ногооруулалсаха, шубуу болон туулай олоор үсхэбэрилжэ, колхозуудта үгэхэ гэхэ мэтын горьтой уялгануудые абанхай. Үхибүүдэй биологи шудалхада, огородой эдеэ элбэг ехээр ургуулхада һуралсал-туршалгын талмайн ашатай туһатай байһаниинь улам эли болоно.

А. Райхман,
биологиин багша.

Зураг дээрэ: Улан-Удын 26-дахи дунда һургуулида машина, техникэ шудалха хэшээл боложо байна. Энэ һургуулиин ахалагша классай һурагшанар машина, техникэ шудалха аргагүй дуратай.

Л. Хайдуровай фото.

Һурагшад кукуруза ургуулхань

Дээдэ Үшөөтэйн (Зэдэ) долоон жэлэй һургуулиин һурагшадай һуралсалаа ажал хүдэлмэритэй холбоотойгоор үргэлжэлүүлхэ хэрэгтэнь туһалан, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхоз һургуулиинхидта 6 гектар газар таһалжа үгэбэ. Тэрэ газар дээрэнь һурагшадай хүсөөр кукуруза таригдаха юм.

Тус бүридөө 15 хүнһөө бүридэһэн, кукуруза ургуулха звенонууд эмхидхэгдээ. Звеногой гэшүүд—һурагшад колхозой агроном нүхэр Цыреновэй хүтэлбэри дэро агрономическа һуралсал гарана. Звеногойхид мүнөө 50 тонно шэбхэ, шубуунай 3 тонно аргал бэлдэжэ, таряанайнгаа газар дээрэ гаргаа.

Энэ колхоз 1500 дальбараа худалдажа абаад, тэдэниие һурагшадта даалгажа үгэхэ юм. Һурагшад тэдэ дальбараануудаа ехэ болгоод, ерэхэ намар колхоздоо тушааха байна.

С. Табдаев.

Үнэн зүрхэнһөө...

ОЧЕРК

...хын урдахана Сергейн ...шэхэдэ, газаа үбэлэй хүй...жа, шанга гэгшээр һал...йба. Сонхын хаалтанууд ...хинда сохигдоходоо, мэ...болоод лэ хаб-яб гэлдэнэ. ...лээдгүй бодолгото боло... ...оздо ошожо хүдэлхэ гэһэн ...бодол дахин һанагдана. ...хай нүхэртөө хөөрэхэ гэ... ...лэг дундаа унтажа байба. ...р үхибүүдынь нилээд бү... ...ралдана.

...гүй радио дуугаржа эхи... ...гейн нүхэр һэришэбэ ян...

...аа аа! Бишни үнинһөө хой... ...юмэ шамда хэлэхэ гэжэ ... Теэд...—гээд үгээ Сер...дуулба.

...хэлэнэш? Хөөрыш түр... ...жэ нүхэрынь налагай зо... ...дуугараад, зөөлэхэн га... ...гойнь үһэ эльбэбэ. Сергей ...хөөрэбэгүй. Юун гэжэ ...хайшан гээд хөөрэхэ ту... ...хэды бодод гэбэ. «Дуу... ...хэн яараха, эдинтэр шу... ...гэдэгтэл, Бэлла Сер... ...хые хүлеэжэ ядана. ...болоһон хойно Сергей ...хилбэ:

...би үнинһөө хойшо шам... ...һаа, гэжэ һанажа ябаа ... тэрэнээ мүнөө хэлэхэм. ...заровай нэрэмжэтэ кол... ...хүдэлхэдэмнай яаха ...һургуулишье бии гээшэ аа, Хаанашье хүдэлөө һаа, хамаагүй бэшэ гү? Студентнэр байхадаа хөөрэлдэгшэ һэмнайбди... Мүнөө партиимнай съезд боложо байна. Тэрээндэ харюу болгон һайнаар хүдэлхэл байна даа... Колхоздо ошожо, ерэхэ хабар кукуруза һайнаар тариха, үндэр ургаса абаха байна даа.., Кукуруза һайнаар ургуулаа һаа, колхоз хэды ехэ олзо оруулхаб?! Мүнөө тэрээндэ тусхай анхарал манай нютагта табигданагүй... Тиимэ бэшэ гү? Хэһэн хүдэлмэреэ нюдөөрөө харахабди... Бэлла, колхоздо ошожо, минии һанагшые бэелүүлээ!.. А-аа?

Теэд Бэлла Дашиевна тэрэ дороо харюу хэлэбэгүй. Хүдэлжэ байдаг ажалынь, заадаг һурагшанарынь, хамта ажалладаг багшанарынь хайратай, тэдээнһээ хахасаха гээшэ бэлэн бэшэ шэнги байгаа бэлэй... Тиигэбэшье һүүлдэнь: «ши өөрөөл мэдэ. Би шиниингээл ябаһан газарта ябалсахаб» гэжэ эрид шиидэнгээр харюусаа һэн.

**

Дун сагаан саһаар хушагдаһан Дээдэ Үшөөтэй нютаг һаял үбэлэй нойрһоо һэрижэ эхилбэ. Тала, майлын наруули газарай саһан наранда шарагдаад, эндэ тэндэ һаял харалан харагдадаг боложо байһан үе.

Үшөөтэй нютаг хада губөөнүүдээр хүреэлэгдэн, хойноһоо урагшаа хабтайһан нэлэнхы тала газар юм. Зуугаад жэлэй саана Бурядай түрүүшын эрдэмтэ Доржи Банзаров энэ нютагта түрэһэн байгаа. Эндэ тэрэнэй нэрэ абаһан нилээд томо, миллионер колхоз үдэрһөө үдэртэ хүгжэжэ байдаг. Машина, тракторнуудые МТС-һээ худалдажа абанхай, өөһэдын үзэмжөөр ашаглажа байдаг. Мүнөө үедэ арбан хоёр тракторынь үни заһагдашоод, хабарай тарилгада гарахаар зэһэнхэй.

Урдань утаатай эшэгы гэртэ байдаг бурядууд мүнөө бултадаа олон шагаабаритай, үндэр байшан гэрнүүдтэй болонхой. Айл бүхэндэ радио дуугарна, Ильичэй лампа яларна.

Банзаровай ажаһууха үеэр нютагтань һургуули гэжэ байгаагүй. Тиимэһээ Кяхта ошожо һураһан юм. Мүнөө Үшөөтэйдэ долоон жэлэй һургуули бии. 11 жэлэй политехническэ дунда һургуули ойрын жэлнүүдтэ бии болохоор хараалагдана. Шэнэ һургуули бариха модо колхозойхид зөөжэ эхилээ. Ингэжэ Үшөөтэй нютаг үнихэнэй болбосон байдалтай болонхой. Үшөө ехэ хүгжэлтэ туйлахын тулада үшөөтэйнхид үдэр һүнигүй хүдэлжэ байдаг.

...Энэ үдэр Үшөөтэйн уужам талын хойто энгэртэхи таряанай поли дээрэ «Беларусь» тракторта хоёр ехэ хоорботой машинын тэргэ шагтагалаад, нэгэ хэды хүн хониной шэбхэ зөөжэ ябанад. Эндэхи дайдын аажам номгон байдалые «Беларусь» тракторай абяан һэреэнэ. Нилээдгүй ехэ талмай дээрэ хониной хохир шэбхын дүтэ дүтэхэн жэрылдэтэр адхаатай байхань харагдана.

Дүрбэ-табан залуу хүн хоорботой тэргэнүүдһээ хониной шэбхэ буулгана. Тэдэнэй дунда Сергей Гомбожапов зузаан хүбэнтэй хүүртиг үмдэжэрхиһэн, гартаа хүрзэ бариһан, түргэ түргэн хүдэлнэ. Нюурынь һалхинда үлеэлгэжэ, хүдэр хара хүрин болошоһоор харагдана. Эдэнэй шэбхээ буулгаһаар байтарнь, наран дорохон тонгойжо, үдэшын жабар орохо саг дүтэлһэн янзатай. Хойто зүгэй һалхин улам шангаар үлеэжэ эхилнэ. Агаар бүри тунгалаг болоһон шэнги. Иимэ һайхан агаараар амилжа, аглаг талада ажал хүдэлмэри хэжэ ябаһан зондо яагаа зохид гээшэб! Гоё ха юм даа: сээжэ дүүрэн сэбэр агаараар амилжа, сэдьхэл дүүрэн хүдэлжэ ябахада!

— Хүбүүд, үшөө нэгэ рейс хэхэмнай гү? — гэжэ Сергей шэбхээ дууһан буулгамсаараа нүхэдһөө асууна.

— Тиигэе,— гэжэ булта зүбшөөгөөд, 2—3 модо тухай газарта обоолоотой байһан шэбхэдэ ошохоор шиидэбэд.

Үдэшэлэн Сергейн хүдэлмэриһөө ерэхэдэнь, би тэрээнтэй яриллдаха гэжэ ошобоб. Тэрэмни гэртээ спортын хубсаһа үмдэнхэй байба. Самсынь зүүн хүхэн дээрэ комсомолой значок элихэнээр ялалзан харагдана.

Уданшьегүй энэ тэрэ юумэ һуралсаһаар, хөөрэлдэжэ эхилбэбди. Сергейн нүхэрынь, Бэлла Дашиевна, сайгаа шанажа эхилнэ. Би өөрынгөө ажал хүдэлмэри тухай, хаанаһаа хаана ошожо ябаһанаа гүйсэд хэлэжэ үгэбэб. Һүүлээрнь Сергейн хэр зэргэ хүдэлжэ, ямар зорилготой байһыень асуужа эхилбэб. Тэрэмни хөөрэжэ захалба:

— Нүхэр, манайхи эндэ колхоздо ороод байнабди. Январь соо зөөжэ ерээ һэмди... Зундаа колхознай бидэндэ гэр барижа үгэхэ... Минии ажал хүдэлмэри гэхэдэ: поли дээрэ хониной хохир шэбхэ шэрэлсэжэ байнаб. Кукурузын звено даажа абааб. 80 гектар газарайнгаа 40 гектартань шэбхэ адхаабди. Кукурузын үшөө нэгэ звено бии. Кукуруза һайнаар ургуулхал байхабди. Полимнай уһалагдадаг... Хониной шэбхэ адхаад байхадамнай, кукурузашье ургахал байха. Үбгэ эсэгэнэрнай хониной шэбхэ адхажа, газараа үтэгжүүлээд, асатай хүхэ хяаг ургуулжа абадаг байһан гээшэ. Бидэ баһал туршажа байнабди.

— Зай, Сергей Цырендоржиевич, айкомдо ажаллажа байгшаһаа эндэ ямар байнаб? — гэжэ асуужархибаб.

— Ямаршье гэхэ юун байхаб. Нютагаа ерээд лэ хүдэлжэ байнаб. Бэлла яслиин нээгдэхэдэ ажаллаха. Мүнөө энэ хоёртоёо байна. Тарилгын үедэ хүдэлхэ... Мальцевай методээр газараа хахалхабди. Яажашье һаань, кукуруза ургуулха болоод байнабди. Һайнаар ургуулжа шадаа һаамнай, сагаан эдеэн билтархал һэн... Кукуруза гээшэмнай — һү, тоһо, мяхан ха юм даа...

Тэрэ үдэшэндөө Сергейтэнээр удаан хөөрэлдэбэб. Бидэ хуушанай, студентнэр байхаһаа танил зон һэмди. Һүүлээрнь байрадаа ошожо ябахадаа, «Үнэхөөрөөл комсомолшууд байнат даа. Юунһээшье, ямаршье бэрхэшээлһээ тунхарингүй. һанаһанаа бүтээжэ, ажалай түрүүшүүл болохо байнат» гэжэ һанаа бэлэйб. Мүн Сергейн: «Кукуруза гээшэмнай —һү, тоһо, мяхан ха юм даа» гэжэ хэлэһыень һайса бодожо үзөө бэлэйб. Үнеэндэ кукуруза ехээр эдюулхэдэ, барагдашагүй һүн булаг урадхуулхал ха юм?

Сергей Бэлла хоёр Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институт хоёр жэлэй саана дүүргэһэн юм. Сергей Цырендоржиевич багшалжа байһанаа ВЛКСМ-эй Зэдын айкомой хоёрдохи секретарь болоо һэн. Партиин уряада харюу болгон, колхоздоо ерэжэ, гэшүүниинь болоод хүдэлжэ байна. Айкомой секретарь — колхозник болоо! Сергей Цырендоржиевич Гомбожапов колхозой ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Мүнөө комсоргоор ажалладаг. Хэнэйшье мэдэһээр, колхозой дэргэдэхи комсомолой эмхиин хэхэ ажал хүдэлмэри ехэ ха юм даа. Сергей үдэшын сагта комсомолойнгоо хүдэлмэри ябуулдаг. Үдэрынь комсомолшуудтаа жэшээ харуулан, поли дээрэ ходо эрхим һайнаар хүдэлмэрилнэ. Ингэжэ долоон жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэлсэхын тула үдэр һүнигүй хүдэлжэ байна.

Б. БАТОЕВ.

Искусствын, уран зохёолой ДЕКАДАДА БЭЛЭДХЭЛ

Уран зураашадай ажал хэрэгүүд

Уран зурааша Владимир **Гончар** 1955 ондо һаяхан гаража эхилһэн «Байгалай толон» журналда Хоца Намсараевич Намсараевай «Домогто шүлэглэл» гэһэн зохёолой оршуулга уншаһан байгаа. Бурядай үнинэй уран зохёолшо ород болон бурят арадуудай хани барисаанай анха түрүүн яагаад эхилһэн тухай тэрээн соогоо бэшэһэн юм.

Уужам даруу ород арадай
туһаламжаар
Буурай ядуу бурят арад
хүгжөө һэн,
Анзаһа, борной, ажалай
зэмсэг хэрэглээ һэн,
Арбай шэниисын алтан
үрэһэ таряа һэн,

—гэһэн дүрбэн мүр уран зураашын толгойдо илангаяа бүхөөр хадуугдаа бэлэй. Тиигээд энээн тухай зураг зураха гэжэ шиидэһэн байна.

— Бурят, ород зон урдандаа мужаа дээрээ туһалалсажа, хани нүхэд болоһон байгаа ха юм, — гэжэ ойлгоһон Владимир Гончарта тэрэ дары энээн тушаа зураг зураха бодол түрэбэ. Тиигээд түүхэдэ хабаатай олон документ, справочнигуудые үзэжэ эхилээ һэн. Музейнүүд соохи урда сагай байдал харуулһан элдэб зүйлнүүдые анхаралтайгаар шэнжэлжэ хараба. Карандашаар олохон зураг зуража эхилһэн зад, тэдэнь авторай һанаһанда хүрөөгүй.

Владимир Гончар республикынгаа аймагуудаар, Ага нютагаар ябажа, бодото ажал хэрэгүүдтэй танилсаа. Хүдөө нютагай янза түхэлые, хүнүүдтэ, ажахыда хабаатай зэбсэгүүдые хаража зураа. Тиигэжэ «Хани барисаанай эхин» гэһэн зурагтань хэрэгтэй болохо зүйлнүүдые гурбан жэлэй туршада бишыха бишыханаар суглуулба. В. Гончарай энэ зурагай удхань гэхэдэ: газар яажа хахалха тухай бурят хүндэ ород таряашанай заахые нүүдэлшэ бурядууд хаража байна. Болохоёо байһан декадада энэ зурагаа харуулха юм. Мүн мүнөө сагай байдал харуулһан зурагуудаа дүүргэхэ байха. Жэшээнь, Улан-Удын сэмбын фабрикада бүд нэхэгшэдые харуулһан «халаан» гэжэ зураг, КПСС-эй XXI съездын делегат Владимир Ловушкинай портрет зурахань.

Һүр жабхаланта Байгал далайе харуулхын тулада искусствын габьяата ажал ябуулагша **А. А. Окладников** ехэ оролдолго гаргаа. Загаһашадай байдал харуулһан «Байгал дээрэхи ажал хэрэгүүд» гэһэн зураг зуража байнхай. Искусство, Байгалай үмэнэ болоошо граждан дайн тухай зурагаа декадада зорюулан бэлдэжэ байна.

Залуу уран зурааша **Владимир Инкижинов** бурят арадай ажаһуудалда хабаатай зураг декадын үедэ харуулха юм. «Сур харбаан» гэдэг зурагынь мүнөө үеын совет хүнэй байдал харуулха зорилготой.

Репинэй нэрэмжэтэ Ленинградай уран зурагай институт дүүргэһэн **Александра Сахаровская** Бурядай уран зураашадай союзда хоёрдохи жэлээ хүдэлнэ. Энэ үе соо шадабари мэргэжэлтэй уран зурааша байһанаа харуулаа. Мүнөө А. Сахаровская Хоца Намсараевай «Үүрэй толон» гэжэ номдо хабаатай зурагуудые зуража байнхай.

Уран зураашаднай Москвада болохо «Советская Россия» гэжэ выставкэдэ хабаадалсахаар бэлдэжэ байнад. Тэдэнэр Бурят эроной ажалшадай байдал харуулха юм.

Зураг дээрэ: 1. Уран зураашад В. Гончар, Ю. Чирков гэгшэд «Хани барисаанай эхин» гэһэн зураг зүбшэлсэжэ байна. 2. Уран зурааша А. Окладников. 3. «Сур харбаан» гэжэ зураг уран зурааша В. Инкижинов зуража байна. 4. Уран зурааша А. Сахаровская.

В. Шитиковэй фототекст.

Уласхоорондын шэнжэл...

ХЭЛСЭЭ ХЭХЫН ТҮЛӨӨ ТЭМСЭЛ

Уласхоорондын шухалын шухала асуудалнуудые гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй, мүн эгээл дээдэ тушаалтанай зүблөөн дээрэ хаража үзэхэ гэжэ США, Англи, Франци болон СССР-эй правительствонууд хоорондоо үгээ ойлголсобо гэһэн мэдээсэлые дэлхэйн олониитэ һайшаан угтаа. «Хүйтэн дай» үргэлжэлүүлхые хүсэгшэд диилдэжэ, хэлсээ хэхэ гэһэн бодол илаба гээд энээн тухай дэлхэйн хэблэл бэшэнэ. Уласхоорондын арсалдаата асуудалнуудые хэлсээ хэжэ шиидхэхын түлөө тэмсэлдэ Советскэ Союз элитэ ехэ үүргэ дүүргээ гэжэ элдэб үзэлтэй гадаадын газетэнүүд онсолон тэмдэглэнэ. «Гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөс амжалтатай һайнаар дүүргэхын түлөө Советскэ Союз аргагүй ехээр оролдоно» гээд «Женьминь жибао» газетэ бэшэбэ.

Дэлхэйн олониитын шанга эрилтэдэ түригдэһэн дээрэһээл баруун гүрэнүүдэй засагаархид хэлсээ хэхые зүбшөөхэ баатай болоһон байна гэжэ гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөө зарлаха тушаа Советскэ Союз болон баруун гүрэнүүдэй хоорондоо андалдан абалсаһан нотонууд эли тодоор харуулна. Гэхэтэй хамта уласхоорондын түгшүүрилтэ шанга байдалые саашаданшье тэрэ зандань байлгахые хүсэгшэд хэлсээ хэлгэһээ, илангаяа правительствонуудай толгойлогшонорой хоорондо хэлсээ хэлгэһээ ямар нэгэн һайн үрэ гарахагүй гэһэн хэбэртэйгээр бэшэжэ байна. Тусхайлбал, имагтал гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөн дээрэ «амжалтын» түйлагдаал һаань, бидэнэр эгээл дээдэ тушаалтанай зүблөөндэ хабаадалсахые зүбшөөхэбди гэжэ США, Англи, Франциин мэдүүлһэн тухай Америкын хэблэл мэдээсээ. Гэбэшье Англиин хуулита түлөөлэгшэ энэ асуудалаар тусхай мэдүүлгэ хэхэдээ, «эгээл дээдэ тушаалтанай зүблөөнэй зарлагдаха байһаниинь дамжаггүй» гэһэн премьер-министр Макмилланай хэлэһэн үгэнүүдые һануулһан байна.

Агуухэ гүрэнүүдэй хоорондо хэлсээ хүүлхэгүйн түлөө галзуу тэмсэл Баруун Германиин засагаархид ябуулна. Германи тухай асуудал хэлсэхэ гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөе буруу һүргэхэ гэжэ ФРГ-гэй правительство оролдоно.

Олон жэлэй туршада зүбшэн хэлсэхээр табигдаһан уласхоорондын эрёо шухала асуудалнуудые шиидхэхэ зам гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөн олохо ёһотой. Зүблөөндэ хабаадагшад уласхоорондын түгшүүрилтэ байдалые һулаpуулха гэжэ үнэн зүрхэнһөө оролдодог байгаал һаа энэ ехэ зорилгоёо дүүргэжэ шадаха юм. Тиимэһээ агуухэ гүрэнүүдэй хоорондо хэлсээ хэһэнэй хэрэггүй, тэрэ хэлсээндэ үрэ дүн түйлагдаханшье бэрхэтэй гэһэн хүнүүдые дэлхэйн түрүү олониитэ шоо үзэн, эрид шууд буруушаана. Зүгөөр иигэжэ хэлэдэг хүнүүд улам олошоржол байна. Тусхайлбал, эгээл дээдэ тушаалтанай зүблөөнэй үрэ дүнгүйгөөр дүүрээ һаань, энэнь «туһа бэшэ, харин тушаа болохо юм» гэжэ хэлсээ хэхэ дурагүйшүүл мэдүүлнэ. Ушар иимэһээ «гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөндэ амжалтын түйлагдаагүйдэ, эгээл дээдэ тушаалтанай зүблөөндэ хабаадалсахагүйбди гэхэ ёһотойбди гээд «Нью-Йорк Геральд Трибюн» газетэ бэшэһэн байна. Теэд нэгэ зүблөөн дээрэ амжалтын түйлагдаагүй һаа, энээндэ сүхэрхэ бэшэ, харин түгшүүрилтэ шанга байдалые һайжаруулхын түлөө оролдолго саашадаашье улам эршэтэйгээр гаргагдаха ёһотой гэжэ бүхы түрүү хүнүүд ойлгоно.

Эгээл нимэ һанамжа Советскэ Союз баримталдаг. Уласхоорондын бүхы арсалдаата асуудалнуудые агуухэ гүрэнүүд хоорондоо хэлсээ хэжэл шиидхэхэ ёһотой гэжэ Советскэ Союз шууд мэдүүлнэ. Агуухэ гүрэнүүдэй хоорондо болохоёо байгаа хэлсээн дээрэ амжалта түйлагдаһай даа гэжэ үнэн зүрхэнһөө хүсэгшэ арадууд Советскэ Союзай энэ мэдүүлгэ, һанамжые үндэрөөр сэгнэжэ хүндэлнэ.

БУРУУ ҺҮРЭҺЭН ТҮСЭБ

Түбэдтэ болоһон хархис буһалгаан дарагдаа. Энэ буһалгаан тушаа шууяа татаһан баруунай хэблэл тэрэнэй болоһон шалтагааниие нюуха, ушар хэрэгүүдые хазагайруулан харуулха гэжэ оролдожо байна.

Түбэдтэ юун болооб? Хитадай Арадай Республикын таһаршагүй хубинь болохо Түбэд Хитадай өөрын захиргаантай (автономито) бусад районуудта орходоо мүнөө хүрэтэр онсо тусгаар байдалтай байһан юм. Түбэдые эбэй ёһоор, амгаланаар сүлөөлхэ тухай КНР-эй Түбэй правительствын болон Түбэдэй нютагай правительствын хоорондо хэгдэһэн хэлсээнэй ёһоор лэ тэдэнэй хоорондохи харилсаан бэелүүлэгдэжэ байгаа. КНР-эй правительство Түбэд ороной үндэһэ яһатанай, тэдэнэй шажан мүргэлэй онсо өөрэ зүйлыень дайрахагүй гэжэ тон ехээр оролдоо.

Хитадай бүхы нютагуудаар илан мандажа байһан социализм Түбэдтэшье нүлөө үзүүлэнгүй арганьгүй байгаа. Гэхэтэй Түбэдтэ барга харанхы, ... байдал урданайхидаал ... жал байгаа, мүн Түбэдэй ... хид хүн зоноэ харанхы ... дань байлгажал байгаа.

Хитадай захын энэ нюта... жэлтын замаар дабшуулха... Түбэдэй нютагай правите... олонхи һуури эзэлһэн харх... гээдүүд бүхы шадалаараа ... сэдэг байгаа. Тиигэжэ ... шэнжэтэй зүрилдөөн бии ... байна. Хэрбээ империализ... рото ябуулга хээгүй һа... зүрилдөөнэй эбэй ёһоор ши... хэ байһаниинь дамжагүй. Теэд буһалгаан заатагүй бү... рэхэ гэжэ мэдэжэ байбаш... риалистическэ тагнуулшад ... һалгаа хэхые тухиржа ... байна. Ламанарай, мүн хар... заримыень хархис эт... өөрынгөө талада оруулжа ... Гэбэшье Түбэдэй арад зон... хинь эдэ нохосуудые дэ... Тиихэһээ байтагай тэдэн... гүүсэн тэмсэжэ, Хитадай ... тельствын абаһан хэмжээ... нуудые шууд дэмжэһэн ... Байдалай нимэ болоод ... нютагай правительствода ... һэн хархис этэгээдүүд Түб... жан мүргэлэй толгой ... далай-ламые абаад, ... Инди тэрьедэжэ ошоһон ба...

Түбэдтэ хархис буһалгаа... лоходонь, «хүйтэн дай» ... лүүлхые хүсэгшэд хорото... гаяа бүри түргэдхөө. Түбэд... һон буһалгаа бэлэдхэһэн ... шиинхид КНР-тэ эсэргүү яб... улам шангадхаа. Хитадай ... тельствода дурагүй зон Хи... бии байна, тиимэһээ бидэн... дэ ошожо, засаг гартаа ... ёһотойбди» гэжэ чанкай... мэдүүлнэ. Чанкайшистнар... гэй хархис этэгээдүүд ... «Улаан хитадта өөрынгөө ба... гуулха гэһэн үни холынгоо ... бэелүүлхэдэнь, чанкайши... Түбэдтэ болоһон буһалгаа... болохо юм» гээд Ассо... Пресс агентство мэдээсэбэ.

Үйлэдэһэн хара хэрэгэй... аргагүй буруу һүрөөшье һаа... хис этэгээдүүд номгорһогүй ... нэр КНР Инди хоёрые эб... гохо гэжэ оролдоо. Гэбэш... һэдэлгынь мүн лэ буруу ... байһаниинь лабтай.

Гээгдэнги арадуудай ... мүргэлэй мэдэрэлые хэрэгл... периализмда эсэргүү лагер... гэдэлые таһалха гэһэн тэд... сэбэй буруу һүрэһэн ушар... бэдтэ болоһон буһалгаае б... хилго бүри ехэ удха шанг... рэг болоно. С. И...

УЛАСХООРОНДЫН АСУУДАЛНУУДААР Н. С. ХРУЩЕВОЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЭНҮҮДЭЙ СУГЛУУЛБАРИ БОЛГАРИДА ХЭ...

СОФИ, апрелиин 4. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой уласхоорондын асуудалнуудаар хэлэһэн үгэнүүд болон хөөрэлдөөнүүдэй суглуулбарие Болгариин Коммунистическэ партиин хэблэл баталан гаргаа. «Арадуудай хоо... эб найрамдал болон хани ... най түлөө» гэһэн гаршаг... энэ суглуулбари гаргагдаһан ...

ХИЛЫН СААНАҺАА

Бүхы дэлхэйн ажалшадта ВФП-гэй хандаһан хандалга

ПРАГА, апрелиин 4. (ТАСС). Майн нэгэнэй һайндэрэй болохоо байһантай дашарамдуулан Профсоюзуудай бүхэдэлхэйн федераци бүхы дэлхэйн ажалшадта хандаа. Эб найрамдалые, социальна дэбжэлтые болон бата нэгэдэлые эрмэлзэдэг байһанаа хүсэ ехэтэйгээр харуулхыень ВФП энэ хандалга соогоо дэлхэйн ажалшадые уряалһан байна. Тусхайлбал хандалга соо иигэжэ хэлэгдэнэ:

«Советскэ долоон жэлэй түсэбые бэелүүлгэ бүхы дэлхэй дээрэхи хүн түрэлтэнэй үмэнэ эрхэ сүлөөгэй, эб найрамдалай хараа зам нээжэ үгэхэ байна. Ажалшадай ажана байдал һайжаруулха талаар социалистическэ оронуудай мүнөө жэлдэ түйлаһан илалтануудые бидэнэр бултадаа һайшаанабди. Африкын, Дунда Зүүн зүгэй, Латин Америкын арадуудай сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ һүүлэй үедэ илалтануудай түйлагдаһанда бидэнэр бултадаа баясанабди. Элдэб оронуудай профсоюзуудай бата нэгэдэл, харилсаа холбоо байгуулха талаар мүнөө жэлдэ түйлагдаха амжалтануудые бидэнэр һайшааха байнабди.

Капиталистическэ кризисэй, сэрэгэй ехэ гаргашануудай хойшолонгуудые ажалша хүнүүдэй хүзүүн дээрэ тохохо гэжэ монополинуудай эрмэлзэжэ байһан үедэ хүдэлмэригүйдэлгэдэ, үгытэй ядуу байдалда эсэргүүсэн, салин хүлһэ дээшэлүүлхын, профсоюзна эрхэ сүлөө хангахын түлөө капиталистическэ оронуудай ажалшадай хэжэ байһан экономическа болон социальна эрилтэнүүдые бидэнэр дэмжэдэг байхабди.

Уласхоорондын байдалые шахардуу шанга болгодог, буу зэбсэг түхеэрдэг монополинуудай ашаг олзые дээшэлүүлдэг хүйтэн дай болюулха тухай, атомна болон водородно зэбсэг туршалгые болюулха тухай бидэнэр эрилтэ хэхэбди.

Бүхы арсалдаата асуудалнуудай, хамагай түрүүндэ Германитай эбэй договор баталха асуудалай болон Берлинэй асуудалай хүсөөр бэшэ, харин хэлсээ хэжэ шиидхэгдэхэ тухай, атомна зэбсэг бүтээхын тулада гаргашалагдадаг угаа ехэ мүнгэ зөөриин арад зоной аша туһада, хүдэлмэригүйдэлгэтэй тэмсэжэ, салин хүлһэ болон пенси дээшэлүүлхын тулада хэрэглэгдэхэ тухай бидэнэр хамтадаа эрилтэ хэхэбди.

Капиталистическэ кризисэй болож байһан, монополинуудай үгэсэн нэгэдэжэ байһан үе сагта эб найрамдалые хүсэдэг, уласхоорондын шахардуу шанга байдал һулаpуулхые эрмэлзэжэ байдаг бүхы оронуудай профсоюзууд бата нэгэдэлтэй байха ёһотой».

„Англиин солдадууд гэртээ бусаг лэ“

ЛОНДОН, апрелиин 4. (ТАСС). ФРГ-дэ байһан Англиин солдадуудай нютагаа бусаха тухай лорд Биверброкта хамаатай эрилтэ Англиин «Дейли экспресс» газетэ хэнэ. «Зүүн таладаа алдаһан газарнуудаа» тэхэрюулэнгүйгөөр Германиин асуудал шиидхэхые Баруун Германи буруушаана гэжэ тэмдэглэхэ зуураа, газетэ иигэжэ бэшэнэ. Эдэ газарнуудые тэхэрюулхын түлөө боложо магад дайн байлдаанда ФРГ-дэ байһан Англиин солдадууд хабаадуулагдажа болохо байна. «Англиин солдадууд гэртээ бусаг лэ» гэжэ газетэ уряална.

Чехословакиин залуушуулай Комитедэй союзай Центральна Комитедэй пленум

ПРАГА, апрелиин 4. (ТАСС). Чехословакиин телеграфна агентство иигэжэ дамжуулна. Хүдөө ажахын үйлэдбэриие дээшэлүүлхэ, гэр байрын барилга ехээр хэхэ тухай Чехословакиин Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй тогтоолые бэелүүлхэ зорилгонуудые зүбшэн хэлсэхын тулада Чехословакиин залуушуулай союзай Центральна Комитедэй пленум үсэгэлдэр Прагада болоо. Хүдөө ажахын үйлэдбэриие саашадань хүгжөөлгэдэ залуушуулай сэхэ хабаадаха тухай асуудалда Чехословакиин залуушуулай союзай гол анхарал хандуулагдаха байна. Тэрэшэлэн гэр байра барилгада, барилгын материалнуудые бүтээлгэдэ залуушуул эдэбхитэйгээр хабаадалсаха юм.

Чехословакиин Республика. Прагын областиин үнинэй промышленна центр—Млада Болеслав городто автомобильна завод бии юм. Эрэшүүлтэй хамта ехэ олон эхэнэрнүүд хүдэлдэг. Заводой арба мянган хүдэлмэришэдэй гурбанайнь нэгэ хуби эхэнэрнүүд юм. **Зураг дээрэ:** гол түлэб эхэнэрнүүдэй хүдэлдэг заводой экспедиционно таһаг.

Чехословакиин телеграфна агентствын фото.

Зүүн-Урда Азидахи амгалан байдалда эсэр... шэнэ түсэб СЕАТО зохёоно

ПАРИЖ, апрелиин 4. (ТАСС). Франс Пресс агентствын корреспондент иигэжэ мэдээсэнэ. Зүүн-Урда Азидахи эзэрхэг түримхэй сэрэгэй бүлэглэлэй — СЕАТО-гэй сэрэгэй советнигүүдэй гурбан үдэрэй нюуса зүблөөн Шэнэ Зеландиин ниислэл — Веллингтондо болоод мүнөөдэр дүүрээ.

Зүблөөнэй һүүлээр толилогдоһон коммюникегэй ёһоор, дэлхэйн бүмбэрсэгэй энэ районодохи амгалан тайбан байдалые һулаpуулха зорилготой хэмжээнүүд зүблөөн дээрэ хаража үзэгдэһэн байна. Зүүн-Урда Азиин бэеэ даанхай оронуудые «коммунистическэ аюул» гэдэгээр айлгаха гэжэ СЕАТО-гэй хүтэлбэрилэгшэд болон тэдэнэй та... ригшад оролдоһон байха ю... даанхай байдалай түлөө Ази... дуудай дэлгэрүүлһэн хүдэлөө... мунистическэ аюул» гэжэ т...

Коммюникеһээ хаража ... энэ бүлэглэлдэ ородог ор... зэбсэгтэ хүсэнүүдэй холбоот... хын тулада сэрэгэй олон ... хамтаараа хэхэ түсэбүүд зо... бо.

Энэ зүблөөн дээрэ эл... текст зохёогдоо. Дурсагда... лэглэлдэ ородог оронуудай ... дын хэрэгүүдэй министрнүү... ведэй сессиин апрелиин ... шингтондо нээгдэхэдэ энэ ... хэгдэхэ юм.

Будапештдэ сэрэгэй парад болобо

БУДАПЕШТ, апрелиин 4. **(ТАСС-эй корр.).** Венгриие Советскэ Армиин сүлөөлһөөр 14 жэлэй ойдо зорюулагдан Венгриин Арадай Армиин сэрэгүүдэй парад мүнөөдэр Будапештдэ болоо. Арадай амжаһан түйлалтануудта халдаа... наашалга гаргадаг дайсадай ... магад ямаршье ябуулгануу... дай армиин болон гүрэнэй ... сохилто үгэхөөр бэлэн бай... тухай үргэлжэлһэн сэрэгэй ... парад гэршэлэн харуулһан ба...

Америкын сэрэгэй алба хэгшэд Японд элд... аяг ааша гаргана

ТОКИО, апрелиин 4. (ТАСС). Иокогамска ресторануудай нэгэнэй алба хаагша Кацудзи Итинаги гэгшые тоноһонойнь түлөө Йокосукадахи Америкын далайн сэрэгэй базын табан албахаагшые Японой Иокогама городой полициинхид үсэгэлдэр арестовалаа. Хохидогшын хэлэһэнэй ёһоор, Америкын сэрэгэй табан морягууд тэрэнэй гэртээ харижа ябахада барижа сохёод, мүнгыень буляажа абаһан байна. Полициин тодо... һоной ёһоор тонуул хэгшэдэй ... Америкын зэбсэгтэ хүсэнүүд... до зэргын офицернүүдэй ... мас Уилсон байлсаа.

Америкын сэрэгүүдэй Япо... зар дээрэ байлга Японой ко... цидань угта тааралданагүй ... тон зүб шиидхэбэри Токиогой... ной сүүд гаргаһан байгаа.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУ...

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов партийной жизни 24-05, экономики—47-59, пропаганды и местной информации—35-1., культуры и быта—24-74, писем и рабселькоров — 40-49, отдел переводов, корректорская—35-95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н01004. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак №